

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 16. veebruar 2022
(OR. en)

6318/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0039(COD)

ESPACE 12	MI 117
RECH 90	CSC 45
COMPET 100	CSCGNSS 1
IND 43	CFSP/PESC 172
EU-GNSS 6	CSDP/PSDC 72
TRANS 86	CODEC 168
AVIATION 31	IA 14
MAR 25	CADREFIN 16
TELECOM 59	

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 57 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 57 final.

Lisatud: COM(2022) 57 final

Strasbourg, 15.2.2022
COM(2022) 57 final

2022/0039 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027

{SEC(2022) 77 final} - {SWD(2022) 30 final} - {SWD(2022) 31 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesoleva ettepaneku üldeesmärk on luua liidu turvaline satelliitsidesüsteem (edaspidi „programm“), mis tagab turvaliste, paindlike ja vastupidavate satelliitsideteenuste üleilmse osutamise liidule ja liikmesriikide valitsusasutustele.

Satelliitside pakub kõikjaleulatuvat leviala, mis täiendab maapealseid võrke (maapealsed kaabliühendused, näiteks kiudoptiline lairibaühendus või traadita lairibaühendus). Satelliitside võib olla sujuva digitaalse sidepidamise vahend piirkondades, kus maapealsed võrgud puuduvad (nt ookean, lennuk, kauged kohad või saared, kus puudub mobiil- või lairibavõrk), on hävinud (nt üleujutuse või metsatulekahju tõttu) või kus kohalikke võrke ei saa usaldada (kriisiolukorras, diplomaatilise teenistuse jaoks kolmandates riikides või tundlikeks riiklikeks operatsioonideks).

Riiklik satelliitside on strateegiline vara, mis on tihedalt seotud riikliku julgeolekuga ja mida kasutab enamik liikmesriike. Avaliku sektori kasutajad¹ kalduvad eelistama kas riigi omandis olevaid või avaliku ja erasektori lahendusi² või kasutama konkreetseid akrediteeritud eraõiguslikke teenuseosutajaid. Kasutusjuhud hõlmavad järelevalveoperatsioone, kriisihjamist, sealhulgas elanikkonnakaitset ja humanitaaroperatsioone loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste korral, ning olulise taristu ühendusi ja kaitset.

Tänu vajalike investeeringute ulatusele ja keerukusele ning koostoimele, mida ühine võimekus võib kaasa tuua, on riiklik satelliitside juba 2013. aastal³ tunnistatud liidu algatuste jaoks paljutöotavaks valdkonnaks, mis võimaldab oluliselt kaasa aidata tugeva, turvalise ja toimiva Euroopa Liidu saavutamisele. Nüüdseks on see Euroopa kosmosestrateegia,⁴ Euroopa kaitsealase tegevuskava⁵ ja Euroopa Liidu üldise strateegia lahutamatu osa. Sellele järgnenud nõukogu järeldustes on liidu riikliku satelliitsidetaristu mõiste järjekindlalt heaks kiidetud⁶.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (edaspidi „kosmosemäärus“), oli esimene samm selle kerksuse eesmärgi saavutamise suunas liidu kosmoseprogrammi spetsiaalse GOVSATCOMi komponendi loomise kaudu. Selle eesmärk on optimeerida olemasolevat satelliitsidesuutlikkust riiklike kasutajate jaoks saadaval olevate ELi riiklike ja erasektori satelliitsideressursside ühiskasutuse abil. Satelliidi piiratud kasutuskestuse tõttu (geostatsionaarsel orbiidil olevate satelliitide puhul umbes 15 aastat) tuleb järgmisel kümnendil täiendada paljusid riikliku satelliitside ühiskasutuse osaks olevaid riiklike taristuid⁷. Seepärast nähti määruhes (EL) 2021/696 ette nõue hinnata satelliitside vajaduste arengut. Määruhes on sätestatud, et kui selle hinnangu kohaselt „selgub, et järkjärguline käsitus ei ole muutuvale nõudlusele vastamiseks piisav,

¹ Riiklikku satelliitsidet omavad Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Itaalia, Luksemburg, Hispaania.

² Näiteks Saksamaa Satcom BW või Luksemburgi GovSat.

³ [Euroopa Ülemkogu 19.–20. detsembri 2013. aasta järeldused](#)

⁴ Euroopa kosmosestrateegia COM(2016) 705 final.

⁵ Euroopa kaitsealane tegevuskava COM(2016) 950 final.

⁶ [Dec. 2013 EUCO](#), [Dec. 2014 COMPET Space](#), [May 2015 FAC Defence](#)

⁷ [PwC \(2016\) „Satellite Communication to support EU Security Policies and Infrastructures“](#).

peaks olema võimalik teha otsus siirduda teise etappi ning arendada avaliku ja erasektori (ühe või mitme) partnerluse kaudu, näiteks koos liidu satelliidioperaatoritega, välja täiendav vajadustele vastav kosmosetaristu või kosmosealane suutlikkus“.

Seda vajaduste arengut on kinnitanud mitu uuringut⁸. Traditsiooniliselt on kaugetes piirkondades (nt merel) kasutatud kõne- ja andmesideks satelliitsidet, kuid kasutusjuhtumite olemus muutub kiiresti, mistõttu on vaja ülemaailmset katteala ja lühikest latentsusaega⁹. Kuigi satelliitside põhineb peamiselt geosünkroonsel orbiidil paiknevatel kosmoseaparaatidel, on tehnika areng võimaldanud kasutusele võtta mittegeostatsionaarse orbiidiga sideseadmete kogumeid, mis koosnevad madalal ja keskmise kõrgusega geotsentrilisel orbiidil paiknevatest satelliitidest, ning pakkuda kasutajate muutuvatele vajadustele vastavat jõudlust.

Hübriid- ja küberohtude kasv ning looduskatastroofide sagenemine tingivad valitsusasutuste vajaduse suurema turvalisuse, usaldusväärsuse ja ulatusega satelliitside lahenduste kättesaadavuse järele. Kvantarvutite tulek toob kaasa täiendava ohu. Tänu oluliselt paranenud võimekusele on kvantarvutid praeguse krüpteeritud sisu eeldatavasti võimelised dekrüpteerima. Euroopa kvantsidetaristu¹⁰ algatuse eesmärk on arendada tulevikukindlaid krüptograafilisi süsteeme, et pakkuda enneolematult turvalist sidet ja pidada vastu tulevastele kvantrünnete. Euroopa kvantsidetaristu rahastamisallikad on praegu programm „Euroopa horisont“, programm „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu digivaldkond. Peale selle märgitakse komisjoni aruandes tulevikusuundade strateegilise analüüsi kohta,¹¹ et digitaalne hüperühendus ja tehnopööre on üks järgmise poolsajandi peamisi suurtrende, mida toetab enneolematu nõudlus teenuste järele, näiteks andmepõhise majanduse ja rahanduse valdkonnas.

Need edusammud juhivad ülemaailmseid satelliitsideühendusi, mida tuleb üha enam käsitleda strateegilise varana. Sel eesmärgil on käimas mitu suurt ELi-väliste riikide valitsuste toetatud projekti, millel on erinevad ühenduvusega seotud strateegilised eesmärgid¹². Need kõigi suurte kosmosevõimekusega riikide algatatud strateegilised taristud toovad esile kasvava ülemaailmse vajaduse riiklike teenuste järele, et tagada vastupidav ühenduvus mitte ainult nende julgeolekuoperatsioonide toetamiseks, vaid ka elutähtsate taristute ühendatus, kriisiohje ning piiri- ja mereseire toetus.

ELil ei ole praegu kasutusel ega valmimas seadmeid tööks madalal või keskmise kõrgusega geotsentrilisel orbiidil, mis vastaksid riiklike kasutajate muutuvatele vajadustele. Kogu olemasolev liikmesriikide käsutuses olev satelliitsidesuutlikkus, mis pakub riiklike teenuseid, põhineb geosünkroonorbiidil olevatel vähestel varadel, mis katavad peamiselt Euroopat. Suurem osa suutlikkusest on kohandatud militaarülesannete jaoks, millel on tugev juhtimiskontroll (alates oma taristust kuni range avaliku ja erasektori partnerluseni). Sõjalise satelliitside teenused on välja töötatud konkreetsete militaarvajaduste, eelkõige sagedusala,

⁸ Eelkõige Euroopa satelliitsidevõrgu tegevuskava riiklike kasutajate jaoks, kes vajavad turvalisi, koostalitluslikke, innovaatilisi ja standardiseeritud teenuseid ([ENTRUSTED](#)), ELi teadusuuringute ja innovatsiooni programmi „Horisont 2020“ raames rahastatav teadusprojekt ning uuring „Building Blocks Towards a Secure Space Connectivity System“ (turvalise kosmoseühenduvussüsteemi alustalad) (DEFIS/2020/OP/008).

⁹ Latentsusaeg: satelliidiga edasi-tagasi-andmesides tekkiv viivitus millisekundites.

¹⁰ [Euroopa kvantsidetaristu deklaratsioon](#)

¹¹ [Strategie Foresight Report 2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

¹² Näiteks USA kosmosearengu agentuuri „Transport Layer“, mis hõlmab 300 kuni rohkem kui 500 satelliiti madalal geotsentrilisel orbiidil 750 – 1 200 km kõrgusel, või Vene Roskosmose „Sfera“, mis hõlmab 640 satelliiti 870 km kõrgusel orbiidil.

krüpteerimise, signaali eripära, kasutajaterminalide ja salastatuse taseme jaoks, mistõttu ei saa neid enamikus riiklikes tsiviilrakendustes kasutada.

Lühikese latentsusajaga tehnoloogia arengu tõttu on USAs, Hiinas ja Venemaal kasutusele võetud mitmesugused avaliku sektori toe või rahastusega kolmandate riikide eriti suured satelliidikogumid. Nende suurte satelliidikogumite kiire suurenemise tõttu ei ole piisavalt saadaval sagedusi ja orbiidisõlmi. Selles olukorras tekitab riiklike satelliitsidevõimsuste piiratud kasutuskestus pakilise vajaduse ELi kosmosepõhise turvalise ühenduvussüsteemi järele. Programm korvaks riiklike satelliitsideteenuste suutlikkuse ja võimekuse puudujäägid.

Programm peaks võimaldama ka erasektoril pakkuda äriotstarbelisi satelliitsideteenuseid. Sellised äriteenused võimaldaksid eelkõige kiiret lairibauhendust ja sujuvat ühenduvust kogu Euroopas, kõrvaldaksid leviaugud ja suurendaksid ühtekuuluvust liikmesriikide territooriumidel, sealhulgas maapiirkondades, kaugetel, eraldatud ja äärealadel ning saartel, ning pakuksid ühenduvust strateegilist huvi pakkuvates geograafilistes piirkondades väljaspool liitu.

Mõjuhindangus hinnati avaliku ja erasektori partnerlust kõige sobivamaks rakendusmodeliks programmi eesmärkide saavutamise tagamisel. See võimaldaks tugineda olemasolevale ELi satelliitside tehnoloogilisele ja taristubaasile ning pakkuda töökindlaid ja innovaatilisi riiklike teenuseid. See võimaldaks ka partneritel erasektorist lisada programmi taristule lisavõimekust pakkuda kommertsteenuseid. Peale selle optimeeriks see kasutuselevõtu- ja tegevuskulusid valitsus- ja kommertstaristu ühiste komponentide arendus- ja kasutuselevõtukulude jagamisega. See optimeeriks ka tegevuskulusid, võimaldades kõrgel tasemel ühiskasutust. See stimuleeriks innovatsiooni eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning idufirmade hulgas, kes võtavad kasutusele uudseid kosmosetehnoloogiaid ja -rakendusi („uus kosmosetööstus“), võimaldades teadus- ja arendustegevusega seotud riskide jagamist avaliku ja erasektori partnerite vahel.

Paralleelselt selle programmiga:

- eraldatakse programmi „Euroopa horisont“ 4. teemavaldkonna komponentidest sihtotstarbeline osa teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse jaoks, mis võimaldab teadus- ja arendustegevusega seotud riske avaliku ja erasektori partnerite vahel jagada, sealhulgas võimalike tehnoloogiate jaoks, mis töötatakse välja programmi „Uus kosmosetööstus“ raames;
 - eraldatakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“ sihtotstarbeline osa, mis võimaldab ühenduvussüsteemi kasutuselevõtu ja kasutamisega seotud riske avaliku ja erasektori partnerite vahel jagada, et pakkuda rahvusvahelistele partneritele mitmesuguseid teenuseid sellest tulenevate eelistega;
 - eraldatakse liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendist sihtotstarbeline osa tegevuste jaoks, mis on seotud turvalise ühenduvussüsteemi maapealse taristu osaks oleva GOVSATCOMi keskuse arendamisega.
- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kavandatav programm on kooskõlas ELi praeguse kosmosepoliitikaga. Eelkõige suurendaks programm ELi kosmoselast suutlikkust, mis koosneb praegu ELi satelliitnavigatsiooni- ja

Maa seire süsteemidest (vastavalt Galileo ja Copernicus) ning kosmose olukorrast ülevaate saamise suutlikkusest. Programm põhineb liidu kosmoseprogrammi ELi GOVSATCOMi komponendil.

- **Kooskõla muude liidu poliitikatega**

Ettepanek on kooskõlas mitme muu liidu poliitikaga. Eelkõige tagaks riiklike teenuste osutamine suurema ühtekuuluvuse kooskõlas liidu digi- ja küberturvalisuse strateegiatega, tagades Euroopa taristu, võrkude ja side tervikluse ja kerksuse. Programm toimiks ELi tasandil ja tagaks väga kõrge julgeolekutaseme, tugevdades seeläbi suutlikkust anda ELi integreeritud vastus julgeolekuohtudele, nagu on nõutud **ELi julgeolekuliidu strateegias** ning **Euroopa Liidu üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias**. Teenused ühendaksid sellised **strateegilised piirkonnad**, nagu Arktika ja Aafrika, kooskõlas poliitiliste eesmärkidega nendes piirkondades ja **ülemaailmse lüüsisstrateegiaga**.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 189 lõikel 2, mis on Euroopa kosmosepoliitikaga seotud liidu meetmete võtmise õiguslik alus.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ühenduvuse ülemaailmse ulatuse ja olemuse tõttu ei saa seda küsimust käsitleda ei kohalikul ega isegi piirkondlikul tasandil.

Programm täiendaks olemasolevaid ELi riikliku satelliitside kokkuleppeid olemasoleva riikliku satelliitside suutlikkuse ühiskasutuseks. Kuid ükski ELi liikmesriik üksi ei suuda rahuldada kõiki kasutajate muutuvaid vajadusi ja kaasnevaid kulusid.

ELi lahendus annab lisandväärtust, sest ELi tasemel meetmed ja koordineerimine väldiksid jõupingutuste dubleerimist kogu liidus ja liikmesriikides. See tooks kaasa olemasolevate varade parema kasutamise, suurema turvalisuse ja kerksuse, eelkõige kvantkrüptograafia abil, parema katteala ja suurema hulga teenuste pakkumise. Kasu oleks ka muude ELi ja liikmesriikide temaatiliste poliitikate jaoks.

ELi tasandil tegutsemise korral tekib mastaabisääst. Kasutajate vajadused on liikmesriigiti üldiselt ebaühtlased ning nende ulatust, mahtu, aega ja asukohta ei ole sageli võimalik prognoosida. Kõigi kasutusjuhtumite ühine nimetaja on paindlikkusenõue, mis sageli on tingitud satelliitside suutlikkuse prognoosimatust ja kõikuvast vajadusest. Võimsusele juurdepääsu sellise paindlikkuse saavutamiseks on vaja suuri investeeringuid.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanekuga ei kavandata muid meetmeid peale nende, mis on vajalikud selle programmi põhieesmärkide saavutamiseks. Eelkõige määratakse ettepanekus kindlaks miinimumnõuded Euroopa turvalise ühenduvussüsteemi loomiseks ja sobivate riiklike satelliitsideteenuste osutamiseks. Sellega seoses kavandatakse süsteemi suutlikkust nii, et see täiendaks muu hulgas liikmesriikide olemasolevat satelliitside suutlikkust ja kataks kavandatud täiendavad

võimsusvajadused. Ettepanekuga ei piirata liikmesriikide valitsusasutuste võimalusi valida võimekusi, mida nad otsustavad kasutada.

Ettepanekul on eeldatavasti positiivne ülekanduv mõju liidu kosmosesektorile, sealhulgas uuele kosmosetööstusele. Peale selle saavad kodanikud kasu elanikkonnakaitse paremast toimimisest.

Programmile eraldatud eelarve on seatud eesmärkide saavutamiseks sobiv ega lähe selleks vajalikust kaugemale. Programmi tulemuste saavutamiseks vajalikud rahalised vahendid on kindlaks määratud mitme põhjaliku analüüsi ja hinnangu põhjal, mis on tehtud mõjuhinnangu osana ja mida on kirjeldatud allpool.

- **Vahendi valik**

Eelistatud vahend on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus. Sellega tagatakse programmi tõhusaks rakendamiseks vajalik ühtsus ja otsene kohaldamine, tagades samal ajal programmi nõuetekohase nähtavuse ja eraldades programmi rakendamiseks vajalikud rahalised vahendid.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Programmi toetavad arvamused, mis on saadud eksperdirühma nõupidamistelt, avalike konsultatsioonide ja seminaride käigus, kus on kogutud arvamusi kõigilt asjaomastelt sidusrühmadelt (liikmesriigid ja tööstussektor), täpsemalt:

- 2016. aastast alates on ELi riikliku satelliitside algatuse raames toimunud mitu eksperdirühma nõupidamist liikmesriikidega, kus on arutatud riikliku satelliitside vajadusi, ühiskasutuse loomist, rakendamise aspekte ja praeguse programmi arengusuundi;
- 2021. aastal toimus liikmesriikidega arvukalt kahepoolseid nõupidamisi, et välja selgitada nende konkreetsed riikliku satelliitside vajadused ja programmiga seotud võimalikud murekohad. Enamik liikmesriike teatas, et nad toetavad selgelt programmi ja selle üldeesmärke;
- 2021. aasta mais ja novembris korraldas komisjon liikmesriikidega kaks seminari teemal „Turvaline ühenduvus – ülevaade olukorrast“. Nendel seminaridel tutvustati turvalise ühenduvuse tehnilise uuringu edusamme ja süsteemi kasutamise võimalikke mudeleid. Seminarid võimaldasid liikmesriikidel aktiivselt sekkuda, esitada küsimusi ja märkusi, mida võeti käesoleva ettepaneku väljatöötamisel arvesse;
- 2021. aasta juunis korraldas komisjon Euroopa uue kosmoseökosüsteemi kohta turvalise ühenduvuse seminari. 458 osalejat (sh 196 VKEd ja idufirmat) arutasid uuenduslikke ideid turvalise ühenduvuse programmi jaoks ja uue kosmosetööstuse võimalikku rolli;

- osana üldsuse tagasisidest esialgse mõjuhinna kohta sai komisjon tagasisidet 13 sidusrühmalt, kes esindasid ELi hõredalt asustatud territooriumide rühma (1), eraettevõtjate (8), ettevõtjate ühenduste (2), valitsusvälise organisatsiooni (1) ja eraisiku (1) seisukohti. Tööstussektor toetas programmi ning enamik pooldas avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevat lähenemisviisi.

Liikmesriigid on üldiselt üksmeelel, et on vaja võtta meetmeid. Mitu liikmesriiki rõhutas, et ühe riigi suutlikkus võib vajadusi rahuldada lühiajaliselt, kuid pikas perspektiivis sellest ei piisa. Mõned lüngad (nt Arktikas) on juba dokumenteeritud. Peale selle kinnitasid mitmed liikmesriigid oma kasvavat riiklikku vajadust tagada juurdepääs turvalisele satelliitsidele.

Liikmesriigid rõhutasid ka vajadust kaasata uus kosmosetööstus, sest idufirmad on näidanud, et nad on tehnoloogiliselt arenenud ja valmis panustama uuenduslike lahendustega.

ELi kosmosetööstuse esindajad kinnitasid teabekogumise etapis, et ELi eraettevõtjatel ei ole kavas üksinda luua satelliitsidesüsteemi, mis vastaks muutuvatele ja kasvavatele riiklikele vajadustele lühikese latentsusajaga süsteemi suhtes. Küll aga tervitasid nad võimalust teha ELiga koostööd sellise süsteemi arendamisel.

• **Ekspertarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepanek toetub ka kogutud andmetele ja uuringu „Building Blocks Towards a Secure Space Connectivity System“ (turvalise kosmoseühenduvussüsteemi alustalad) tulemustele¹³.

Komisjon sõlmis lepingu ka sõltumatu konsultandiga, et toetada programmi kaudse kasu analüüsi, pakkudes asjakohast ökonomeetrilist tuge ja analüüsi.

Liikmesriikidelt ja asjaomastelt tööstusharu sidusrühmadelt on kogutud ka käesolevat ettepanekut toetavaid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid. Käesolev ettepanek tugineb ka komisjoni tööle ELi kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendiga ja Euroopa kvantsidetaristu algatusega, samuti projekti ENTRUSTED¹⁴ raames tehtud teadusuuringutele.

• **Mõjuhindang**

Kooskõlas parema õigusloome poliitikaga tegi komisjon programmi loomise mõjuhinna.

Mõjuhinna analüüsitud probleemide põhjal, millele on viidatud ka eespool, sõnastati kolm konkreetset poliitikaeesmärki:

- tagada üldsuse muutuvate vajaduste rahuldamiseks turvaline satelliitside;
- suurendada liikmesriikide ja ELi operatsioonide kerksust, tagades juurdepääsu turvalisele satelliitsidele;

¹³ [DEFIS/OP/2020/008](#)

¹⁴ European Networking for satellite Telecommunication Roadmap for the governmental Users requiring Secure, inTerooperable, InnovativE and standardiseD services (ENTRUSTED) – Euroopa võrgustik, mis käsitleb satelliitside tegevuskava riiklike kasutajate jaoks, kes vajavad turvalisi, koostalitluslikke, innovaatilisi ja standardiseeritud teenuseid. [ENTRUSTED](#) on teadusprojekt, mida rahastatakse ELi teadusuuringute ja innovatsiooni programmist „Horisont 2020“.

- tagada, et riikliku side vajadused ei sõltuks olulisel määral ELi-välisest taristust.

Turvaliste riiklike teenuste osutamise suutlikkuse puudujäägi kõrvaldamiseks kaaluti järgmisi poliitikavariante, et saavutada eesmärgid kõige tulemuslikumal ja tõhusamal viisil.

Lähtestsenaariumi kohaselt ei võeta ELi tasandil muid meetmeid peale selle, mida praegu rakendatakse ELi riikliku satelliitside kaudu. Lähtestsenaariumi aluseks võetakse ELi riikliku satelliitside 1. etapi jätkumine, s.t piirdumine liikmesriikide ja erasektori satelliitsidesüsteemide praeguse ühiskasutusega. Sellisel juhul võivad üksikud liikmesriigid või ELi ettevõtjad otsustada, et töötavad välja uued satelliitside teenused, mille võimsust saab osaliselt müüa ELi riikliku satelliitside jaoks. Üleminek ELi riikliku satelliitside 2. etapile algselt kavandatud aja jooksul nõuaks igal juhul seadusandlikku akti, lisaelarvet ja saadaolevate sageduste broneerimist.

Hindamise raames kaaluti ka seda, kas EL võiks osta turvalisi akrediteeritud teenuseid avaliku või erasektori väljakujunenud lahendustest, mis praegu piirduvad välismaiste teenuseosutajate pakutavatega (variant 3: ELi-väline süsteem). Kuigi ELi satelliitside turg on juba hästi arenenud, ei ole seal praegu ELi teenuseosutajaid, kes suudaksid rahuldada kõiki kasvavaid ja arenevaid riiklike vajadusi. Teenuste ostmine ELi-välistest eraallikatest ei ole aga julgeoleku ja avatud strateegilise sõltumatuse seisukohast eelistatud valik, sest liikmesriikidel ja ELi institutsioonidel peab olema riiklike vajaduste rahuldamiseks piiramatu juurdepääs, et tagada ühenduvusteenused ilma kolmanda isiku nõusolekut küsimata. Seega ei vastaks variant 3 konkreetsetele eesmärkidele.

Seetõttu peab nende teenuste osutamise tagamiseks EL kas täielikult rahastama ja hankima oma süsteemi (variant 1: täielikult avalik sektor) või kaasama erasektori vahendeid (variant 2: äriotstarbelise kasutamise õigusega kontsessioonileping). Variandiga 1 ja 2 saavutatakse erieesmärgid samas ulatuses, kuid variant 2 on sellega kaasneda võiva majandusliku kasu tõttu eelistatum.

Variandi 1 ja 2 ühine majanduslik kasu on seotud sellise uue taristu kasutuselevõetuga, mis annaks 17–24 miljardi euro suuruse kogulisandväärtuse ja looks täiendavaid töökohti ELi kosmosetööstuses. Hinnanguliselt avaldab investeering kosmosetaristu sektorisse kuuekordset mõju kosmoseteenuste sektorile¹⁵. Ülekanduva mõju tekitavad kosmoseteenuste sektorid, kus äritegevuse edendamiseks kasutakse kosmosetaristu sektori pakutavaid teenuseid, tehnoloogiaid ja andmeid. See kogulisandväärtus on hinnanguliselt 10–19 miljardit eurot.

Variandiga 2 erasektorile pakutav täiendav võimalus teha edasisi investeeringuid kommertsteenuste arendamisse peaks tooma suuremat majanduslikku kasu kosmoseteenuste sektorile, sest see võib turul tekitada märkimisväärsed äri võimalusi. Kui erasektori partnerid otsustavad arendada kommertsteenuste jaoks täiendavat taristut, võib see luua täiendava kogulisandväärtuse ja töökohtade arvu suurenemise ELi kosmosetööstuses nii kosmosetaristu sektoris kui ka kosmoseteenuste sektoris.

Mis puutub sotsiaalsesse mõjusse, siis riiklik satelliitside suurendab ELi taristu ja avalike teenuste kerksust ning seeläbi ka nende toimivusomaduste sotsiaalset jälge. Eriolukordade ja katastroofide korral on teabevahetuse võimest tulenev lisandväärtus äärmiselt suur nii kodanike kui ka elutähtsate taristuobjektide eest vastutajate jaoks. Ka siin suurendaks täiendav investeerimine kommertstaristusse sotsiaalset mõju veelgi.

¹⁵ [ELi nõukogu: EL kosmoses.](#)

Mis puudutab programmi keskkonnamõju, siis variandiga 2, mis hõlmab täiendava taristu arendamist, kaasneb süsteemi tootmisest ja kasutuselevõtmisest tulenev keskkonnamõju. Muude tööstusharudega võrreldes ei tekita kosmoseaparaatide tootmine siiski märkimisväärselt kasvuhoonegaase. Peale selle vastaks arendamine kosmosekeskkonna kaitse rahvusvahelistele standarditele (nt ÜRO kosmose rahumeelse kasutamise komitee ja kosmosejäätmete ametitevahelise koordineerimiskomitee suunised kosmosejäätmete vähendamise kohta¹⁶) ning kehtivatele siseriiklikele õigusaktidele¹⁷. Peale selle eeldatakse, et programmil on positiivne mõju keskkonnale sarnaselt programmidega Galileo ja Copernicus, mille korral komponentide kasutamisest tulenev keskkonnakasu on hinnanguliselt ligikaudu kaks korda suurem kui tekitatud keskkonnajalajalg. Keskkonnakasu hõlmab näiteks mereseire satelliitsideteenuseid, millega toetatakse reostuse avastamist ja keskkonnaseiret, ning suutlikkust tagada sujuv sidevõime iga kord, kui taristu on häiritud, eelkõige üleujutuste, orkaanide või muude kliimamuutusest tingitud äärmuslike ilmastikunähtuste tõttu.

Peale selle on variandil 2 lisaeelised, sest see:

- parandab riiklike teenuste osutamist (lühike latentsusaeg, kerksus, turvalisus, tagatud juurdepääs, autonoomne kasutamine);
- võimaldab osutada täiendavaid kommertsteenuseid (majanduskasv, sotsiaalhüved);
- optimeerib kulusid liidu eelarves, võimaldades:
 - mastaabisäästu arendamisel ja kasutuselevõtmisel,
 - suutlikkuse ühiskasutusega tegevusi;
- ergutab uuenduslike tehnoloogiate kasutuselevõtmist, eelkõige uue kosmosetööstuse kaasamisega (tehnoloogilise riski jagamine avaliku ja erasektori vahel).

Mis puutub kuludesse, siis riikliku nõudluse rahuldamiseks kavandatud satelliitside suutlikkuse hinnanguline maksumus on ligikaudu 6 miljardit eurot ja see on seotud riiklike teenuste osutamiseks vajaliku taristu kasutuselevõetuga. Variandi 2 puhul jagatakse kulud liidu eelarvest antava panuse, liikmesriikide panuse ja erasektori panuse vahel.

Mõjuhinnangu kavand esitati õiguskontrollikomiteele 11. oktoobril 2021. Pärast seda, kui komitee oli esitanud mõjuhinnangu aruande esimese kavandi kohta negatiivse arvamuse, esitati 21. detsembril 2021 komiteele teise arvamuse saamiseks mõjuhinnangu muudetud kavand. Võttes teadmiseks komitee esialgsete märkuste põhjal tehtud parandused, jäi komitee siiski 12. jaanuaril 2022 negatiivse arvamuse juurde, sest mõjuhinnangus esines endiselt märkimisväärsed puudusi seoses 1) analüütilise sidususega probleemi määratluse, eesmärkide, valikuvõimaluste, valikuvõimaluste võrdlemise kriteeriumide ja tulevaste seirenäitajate kindlaksmääramisega; 2) selgituste vähesusega poliitikavariantide valiku kohta tehniliste lahenduste seisukohast; 3) ajakava puudumisega ja rahastamisallikate kindlaksmääramisega; 4) esitatud metoodiliste eelduste ja teiste andmete kehtivuse selgusega ning 5) selgituste puudumisega selle kohta, kas programm on kooskõlas Euroopa kliimamääruse eesmärkidega.

¹⁶ [IADC](#)

¹⁷ [Riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vastu võetud standardid kosmosejäätmete vähendamise kohta.](#)

Selleks et võtta arvesse komitee teises negatiivses arvamuses esitatud märkusi, täiendati mõjuhinnangut lisaga, milles on esitatud täiendavad selgitused ja mõned tõendid valdkondade kohta, kus komitee oli oma arvamuses esitanud konkreetsed parandusettepanekud.

Euroopa Komisjoni töömeetoditega antakse institutsioonidevaheliste suhete ja tulevikusuundade valdkonna asepresidendile volitused kiita heaks sellise algatuse jätkamine, mille kohta õiguskontrollikomitee on esitanud teise negatiivse arvamuse. Samuti on oluline märkida, et õiguskontrollikomitee arvamus annab hinnangu mõjuhinnangu kvaliteedi, mitte asjaomase seadusandliku ettepaneku kohta.

Arvestades käesoleva programmi poliitilist tähtsust, meetmete kiireloomulisust ning asjaolu, et on olemas täiendavad selgitused ja tõendid, mida peetakse piisavaks, et kõrvaldada tuvastatud puudused ja käsitleda õiguskontrollikomitee soovitatud täpsustusi, on komisjon – ka institutsioonidevaheliste suhete ja tulevikusuundade valdkonna asepresidendi kokkulepet silmas pidades – seisukohal, et programmiga on kohane jätkata.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Programm on kooskõlas põhiõiguste hartaga (edaspidi „harta“). See annab liikmesriikide valitsuste ja ELi osalejate käsutusse ühise vahendi – turvalise satelliitside. Suurendades julgeolekuvaldkonna osalejate tegevuse tulemuslikkust, võib programm aidata kaitsta ja tugevdada kodanike õigust turvalisusele (harta artikkel 6) ning diplomaatilisele või konsulaarkaitsele, kui nad elavad kolmandas riigis (harta artikkel 46). Programm võib kaasa tuua ka isikuandmete parema kaitse (harta artikkel 8), sest satelliitside suurem turvalisus parandab teabekindlust, eriti kaitset pealtkuulamise või tüssamise vastu.

4. MÕJU EELARVELE

Liidu panus aastatel 2021–2027 on 2 400 miljonit eurot jooksevhindades, millest 1 600 miljonit eurot rakendatakse liidu uue turvalise ühenduvuse programmi raames aastatel 2023–2027 ja 800 miljonit eurot kolme muu programmi raames: 430 miljonit eurot programmis „Euroopa horisont“, 220 miljonit eurot liidu kosmoseprogrammis ning 150 miljonit eurot naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendis „Globaalne Euroopa“.

Liidu eelarvet käsitleva ettepaneku üksikasjalik eelarve- ja finantsstruktuur on esitatud ettepanekule lisatud finantsselgituses ning see kaetakse mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 olemasolevatest vahenditest.

Liidu turvalise ühenduvuse programmile eraldatakse 1 600 miljonit eurot. Selleks võetakse 260 miljonit eurot liidu kosmoseprogrammist, 150 miljonit eurot naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ osast „Uued probleemid ja prioriteedid“, 400 miljonit eurot Euroopa Kaitsefondist, 440 miljonit eurot programmist „Digitaalne Euroopa“, 200 miljonit eurot Euroopa ühendamise rahastu digiharust, 50 miljonit eurot mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 1 mittesihotstarbelisest varust ja 100 miljonit eurot mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 5 mittesihotstarbelisest varust.

Komisjon teeb ettepaneku käsitleda Euroopa kosmoseprogrammi, Euroopa ühendamise rahastu, Euroopa Kaitsefondi, programmi „Digitaalne Euroopa“ ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ rahastamispakettide vähendamist 15 % piires, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava, punktis 18.

Ettepaneku artiklis 14 on sätestatud, et programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras kooskõlas finantsmäärusega või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.

Programmi hinnangulised kulud on välja selgitatud ulatuslike analüüsidega, mida toetavad komisjoni kogemused ELi kosmoseprogrammi juhtimisel ning ettevalmistavate uuringute ja sidusrühmadega konsulteerimisega. Käesolevale määrusele lisatud finantsselgituses esitatud hinnangulised personalivajadused kajastavad eksperditeadmiste järjepidevuse olulist vajadust.

5. MUUD ELEMENDID

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Ettepaneku artikli 6 lõikes 1 on täpsustatud, et programmi rakendatakse lepingute kaudu, muuhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 14 kindlaks määratud kontsessioonilepingute või segalepingute kaudu.

Programmi hinnatakse kolme aasta möödumisel määruse jõustumisest ja seejärel iga nelja aasta järel. Komisjoni parema õigusloome suuniste kohaselt hinnatakse programmi tulemuslikkust, tõhusust, sidusust ja ELi lisandväärtust. Ettepaneku artikli 37 kohaselt keskendutakse eelkõige programmi pakutavate teenuste tulemuslikkusele ja kasutajate vajaduste muutumisele. Peale selle hinnatakse ELi tarneahela olulisi komponente ja tähtaegu, et tagada, et riikliku side vajadused ei sõltuks olulisel määral ELi-välisest taristust. Hindamise teevad lõppkasutajad: ELi institutsioonid ja asutused, kontsessioonär ning Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet koos komisjoniga.

• Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)

Ei kohaldata.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Ettepanekus on 11 peatükki. See on struktureeritud järgmiselt.

I peatükk sisaldab üldsätteid, millega määratakse kindlaks ettepaneku reguleerimisese, mis on liidu turvalise ühenduvuse sidesüsteemi loomine liidu mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2021–2027. Peatükis sätestatakse ka programmi üld- ja erieesmärgid ning kohaldamisala. Peale selle määratakse selles peatükis kindlaks programmi taristu. Peale selle sisaldab peatükk sätet, milles täpsustatakse, et programmiga toetatakse innovaatilist ja konkurentsivõimelist liidu kosmosesektorit ning ergutatakse liidu uut kosmoseökosüsteemi, sealhulgas liidu liikmesriikide VKEd, idufirmade ja novaatorite osalemist.

II peatükis sätestatakse ja määratakse kindlaks programmi raames osutatavad teenused. Peale selle sätestatakse peatükis riiklike teenuste osutamise kord ning määratakse kindlaks osalejad ja riiklike teenuste kasutajad.

III peatükis sätestatakse programmi rahastamismehhanism. Selles määratakse kindlaks rahastamisvood ja nähakse ette liidu eelarvest antava panuse rahastamispakett.

IV peatükis sätestatakse programmi rakenduseeskirjad, mida rakendatakse komisjoni ja töövõtja vaheliste lepingute alusel. Selline leping sõlmitakse artiklis 17 kindlaks määratud hankepõhimõtete ja finantsmääruse asjakohaste sätete kohaselt ning see võib olla kas kontsessioonileping või segaleping. Kui kontsessioonilepingu või segalepingu sõlmimine osutub ebaotstarbekaks, on komisjonil lõike 3 kohaselt õigus programmi rakendamisel sõlmida asjade/teenuste või ehitustööde hankeleping. Peatükis sätestatakse ka taristusse kuuluva vara omamise ja kasutamise kord.

V peatükk on seotud programmi juhtimisega. Selles kirjeldatakse üksikasjalikult programmi nelja peamise osaleja: Euroopa Komisjoni, Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti, liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuri rolli ning nende osalejate suhteid.

VI peatükis käsitletakse julgeolekut, mis on eriti oluline, arvestades programmi strateegilist olemust ning kosmose ja julgeoleku seoseid. Kõrgel tasemel turvalisus tuleb saavutada ja seda tuleb säilitada, kehtestades tulemusliku juhtimiskorra, mis põhineb suurel määral liikmesriikide kogemusel ja sellel kogemusel, mille komisjon on saanud viimastel aastatel. Peale selle peab programm, nagu kõik strateegilise mõõtmega programmid, läbima turvalisuse sõltumatu akrediteerimise valdkonnas kehtivate standardite kohaselt.

VII peatükis sätestatakse kriteeriumid kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide osalemiseks programmis ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääsuks programmi riiklike teenustele.

VIII ja IX peatükis esitatakse sätted programmi kavandamise ja hindamise ning delegeerimis- ja rakendusmeetmete kohta.

2022/0039 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 189 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu valitsussektori osalejate nõudlus turvaliste ja usaldusväärsete satelliitsideteenuste järele kasvab, eelkõige kuna need on ainus toimiv võimalus olukordades, kus maapealsed sidesüsteemid on olematud, häiritud või ebausaldusväärsed. Taskukohane ja kulutõhus juurdepääs satelliitsidele on hädavajalik ka kaugemates piirkondades ning avamerel ja õhuruumis. Näiteks kui lairibaside puudumine piirab praegu võimalust kasutada täieulatuslikult uusi andureid ja platvorme, mis jälgivad ookeani ehk 71 % meie planeedi pinnast, siis satelliitside tagab ülemaailmse katkematu juurdepääsu pikaajalise kättesaadavuse.
- (2) Euroopa Ülemkogu 19.–20. detsembri 2013. aasta järeldustes väljendati heameelt selle üle, et liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri („ESA“) tihedas koostöös valmistatakse ette järgmise põlvkonna riiklikku satelliitsidet. Riiklik satelliitside on ka 2016. aasta juunis avaldatud Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia üks elemente. Riiklik satelliitside peaks aitama ELil astuda vastu hübriidohtudele ning toetama ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja liidu Arktika-poliitikat.
- (3) 22. märtsil 2017 kinnitas nõukogu poliitika- ja julgeolekukomitee riikliku satelliitside kõrgetasemeliste tsiviil- ja sõjaliste kasutajavajaduste dokumendi,¹⁸ mille koostas Euroopa välisteenistus; selles dokumendis on ühendatud sõjalise kasutaja vajadused, mille Euroopa Kaitseagentuur määras kindlaks oma 2014. aastal vastu võetud ühises staabieesmärgis, ning komisjoni kogutud tsiviilkasutajate vajadused.
- (4) EL võttis 28. aprillil 2021 vastu määruse (EL) 2021/696 GOVSATCOMi komponendi, et tagada GOVSATCOMi kasutajatele usaldusväärsete, turvaliste ja kulutõhusate satelliitsideteenuste pikaajaline kättesaadavus. Määrusega (EL) 2021/696 on ette nähtud, et GOVSATCOMi komponendi esimeses etapis kuni 2025. aastani kasutatakse olemasolevat võimsust. Sellega seoses peaks komisjon hankima GOVSATCOMi suutlikkuse liikmesriikidelt, kus on olemas riiklikud süsteemid ja kosmosesuutlikkus, ning kommertsotstarbelise satelliitside või -teenuse pakkujatelt, võttes arvesse liidu olulisi julgeolekuhuve. Selles esimeses etapis toimuks GOVSATCOMi teenuste kasutuselevõtt sammhaaval. Samuti lähtutakse eeldusest, et kui esimese etapi käigus tulevase nõudluse ja pakkumise kohta tehtud üksikasjalikust analüüsist selgub, et selline lähenemisviis ei ole muutuvale nõudlusele vastamiseks piisav, siis on vaja siirduda teise etappi ja koostöös erasektoriga, nt liidu satelliidioperaatoritega, arendada välja täiendav vajadustekohane kosmosetaristu või kosmosealane suutlikkus.
- (5) Nüüdseks on selge, et liidu praegused satelliitside varad ei suuda rahuldada valitsussektori kasutajate uusi vajadusi, mis on suunatud tugevamatele turvalahendustele, väikesele latentsusajale ja ülemaailmsele katvusele. Viimase aja tehnoloogilise progressi tulemusena on siiski tekkinud mittegeostatsionaarsel orbiidil (NGSO) olevad sidesatelliitide parved, mis on järk-järgult hakanud pakkuma kiireid ja väikese latentsusajaga ühenduvusteenuseid. Praegu on tekkinud suurepärane võimalus

¹⁸ CSDP/PSDC 152, CFSP/PESC 274, COPS 103.

vastata valitsussektori kasutajate muutuvatele vajadustele, arendades välja ja võttes kasutusele täiendava taristu, kuna nõutavate teenuste osutamiseks vajalikud reserveeritud sagedused on praegu Euroopa Liidus kättesaadavad. Kui neid sagedusi kasutusele ei võeta, aegub nende reserveerimine ja nad eraldatakse teistele. Kuna sagedused on üha napim ressurss, ei pruugi EL seda võimalust enam uuesti saada.

- (6) Euroopa Ülemkogu 21.–22. märtsi 2019. aasta järeldustes rõhutati, et liit peab konkurentsivõimelise, turvalise, kaasava ja eetilise ning maailmatasemel ühenduvusega digimajanduse arendamisel veelgi kaugemale minema.
- (7) Komisjoni 22. veebruari 2021. aasta tegevuskavas tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahelise sünergia kohta on märgitud, et selle eesmärk on teha kiire ühenduvus kõigile Euroopas kättesaadavaks ning pakkuda vastupidavat ühenduvussüsteemi, mis võimaldab Euroopal jääda ühendatuks igas olukorras¹⁹.
- (8) Liit peaks tagama, et valitsuste arenevate vajaduste rahuldamiseks pakutakse ülemaailmseid vastupidavaid, garanteeritud ja paindlikke satelliitsidelahendusi, mis tuginevad ELi tehnoloogilisele ja tööstuslikule baasile, et garanteeritud ja katkematu juurdepääsu abil satelliitsidele suurendada liikmesriikide ja liidu institutsioonide tegevuse kerksust.
- (9) Satelliitside võib suurendada sidevõrkude üldist kerksust. Kosmosepõhine sidesüsteem on ainus toimiv võimalus olukordades, kus maapealsed süsteemid on olematud, häiritud või ebausaldusväärsed. Näiteks võib see pakkuda digitaalside võimalust piirkondades, kus puuduvad maapealsed võrgud, sealhulgas ookeanide kohal ja lendude ajal, samuti kaugetel aladel või seal, kus kohalikud võrgud on loodusõnnetuste tõttu hävinud või neid ei saa kriisiolukorras usaldada.
- (10) Seepärast on oluline luua uus liidu turvalise ühenduvuse programm (edaspidi „programm“), et näha ette liidu satelliitsidetaristu, mis peaks rajanema liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendil ning mille puhul tuleks muu hulgas kasutada täiendavat riiklikku ja Euroopa suutlikkust, mis on olemas meetme rakendamise ajal, ning arendada edasi Euroopa kvantsidetaristu algatust.
- (11) Programm peaks tagama riiklike teenuste osutamise ja võimaldama osutada kommertsteenuseid spetsiaalse valitsus- ja kommertstaristu kaudu. Seepärast peaks programm koosnema arendus- ja valideerimistoimingutest, mida on vaja algse maapealse ja kosmosetaristu ehitamiseks ning algse kosmosetaristu käivitamiseks. Seejärel peaks programm nägema ette kasutuselevõtutoimingud, mille eesmärk on lõplikult välja ehitada nii kosmose- kui ka maapealne taristu, mida on vaja riiklike teenuste osutamiseks. Riiklike teenuste osutamine, taristu käitamine, hooldus ja pidev täiustamine pärast kasutuselevõttu ning tulevaste põlvkondade riiklike teenuste arendamine peaks olema kasutustoimingute osa. Kasutustoimingud peaksid algama niipea kui võimalik esimeste teenuste osutamisega – selleni tahetakse jõuda 2024. aastaks – et võimalikult kiiresti asuda täitma valitsussektori kasutajate arenevaid vajadusi.
- (12) 2019. aasta juunis allkirjastasid liikmesriigid Euroopa kvantsidetaristu deklaratsiooni, milles nad on kokku leppinud, et tegutsevad üheskoos, koos komisjoniga ja ESA

¹⁹ COM(2021) 70 final.

toetusel kogu ELi katva kvantsidetaristu väljaarendamise nimel. Selle deklaratsiooni kohaselt on Euroopa kvantsidetaristu projekti eesmärk võtta kasutusele sertifitseeritud turvaline läbiv kvantsidetaristu, mis võimaldab edastada ja säilitada teavet ja andmeid üliturvaliselt ning mis suudab ühendada kogu liidu kriitilise tähtsusega avaliku sektori sidevarasid. Sel otstarbel tuleks ehitada omavahel ühendatud kosmosetaristu ja maapealne taristu, et võimaldada kvantteabeteoorial põhinevate krüptovõtmete loomist ja jaotamist. Programm aitab saavutada Euroopa kvantsidetaristu deklaratsiooni eesmärged, arendades Euroopa kvantsidetaristu kosmosekomponenti, mis on integreeritud programmi kosmose- ja maapealsesse taristusse. Euroopa kvantsidetaristu kosmosetaristu tuleks programmi raames välja arendada kahes põhietapis: algne valideerimisetapp ja täielik kasutuselevõttuetapp, mis peaks hõlmama täielikku integreerimist programmiga, sealhulgas sobivaid lahendusi satelliitidevaheliste ühenduste ning satelliitide ja maa vahelise andmevahenduse jaoks. Programm peaks integreerima Euroopa kvantsidetaristu oma valitsustaristusse, kuna see võimaldab kasutada tulevikukindlaid krüptograafiasüsteeme, mis pakuvad enneolematul tasemel turvalist sidet, suutes vastu seista tulevastele kvantarvutite abil tehtavatele rünnete.

- (13) Et optimeerida kõiki kättesaadavaid satelliitsideressursse, selleks et tagada nende kättesaadavus ettenägematutes olukordades, näiteks loodusõnnetuste korral, ning kindlustada tõhus toimimine ja lühike teenindusaeg, on vaja maapealset taristut. Maapealne taristu tuleks kavandada operatiiv- ja turvanõuetest lähtudes.
- (14) Et suurendada liidu satelliitide suutlikkust, tuleks programmi taristusse integreerida liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi jaoks välja töötatud taristu. Eelkõige peaks programmi maapealne taristu hõlmama GOVSATCOMi keskusi ja muid maapealse taristu varasid.
- (15) Teenused, mida programm võimaldab, peaksid ühendama strateegilisi piirkondi, nagu Arktika ja Aafrika, ning aitama saavutada geopoliitilist kerksust, pakkudes täiendavaid ühendusi vastavalt poliitilistele eesmärkidele nendes piirkondades ja vastavalt strateegiale „Global Gateway”²⁰.
- (16) On asjakohane, et programmi jaoks ehitatud satelliitidel oleks kasulik laadung, mis võimaldab suurendada liidu kosmoseprogrammi komponentide suutlikkust ja teenuseid ning seeläbi võimaldab välja töötada lisamissioone määruses (EL) 2021/696 sätestatud tingimustel. See võiks pakkuda Galileod täiendavaid alternatiivseid positsioneerimis-, navigatsiooni- ja ajamääramisteenuseid, tagada EGNOS/SBAS-sõnumite edastamise väiksema latentsusajaga, anda kosmoseseire käsutusse kosmoses asuvad andurid ja toetada Copernicuse praeguse suutlikkuse suurendamist, eelkõige hädaolukordade puhul ja tsiviiljulgeoleku teenuste vallas.
- (17) Liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku ning riiklike teenuste turvalisuse ja terviklikkuse seisukohalt on elutähtis, et programmi kosmosevarad saaksid võimaluse korral startida liikmesriikide territooriumilt. Peale selle suudavad üliväikesed kanduraketid pakkuda täiendavat paindlikkust ja võimaldavad kosmosevarade kiiret kasutuselevõttu.

²⁰ JOIN(2021) 30 final.

- (18) On oluline, et liidule kuuluks kogu valitsuse taristuga seotud materiaalne ja immateriaalne vara ning et liit tagaks samal ajal Euroopa Liidu põhiõiguste harta, sealhulgas selle artikli 17 järgimise. Kuigi need varad oleksid liidu omanduses, peaks liidul olema käesoleva määruse kohaselt ja vajaduse korral igale üksikjuhtumile eraldi antud hinnangu põhjal võimalus teha need varad kättesaadavaks kolmandatele isikutele või need võõrandada.
- (19) Programm peaks pakkuma teenuseid, mille eesmärk on rahuldada valitsussektori kasutajate vajadusi. Nõukogu julgeolekukomitee poolt 2017. aasta märtsis heaks kiidetud riikliku satelliitide kõrgetasemeliste tsiviil- ja sõjaliste kasutajavajaduste dokumendis²¹ määrati kindlaks riiklike teenuste kasutusjuhtumite kolm alustala: jälgimine, kriisiohje ning olulisemate taristute ühendamine ja kaitse.
- (20) Riiklike teenuste operatiivnõuded tuleks kindlaks määrata kasutusjuhtumite analüüsi alusel. Lähtuvalt nendest operatiivnõuetest koos turvanõuetega ja riiklike teenuste kasvava nõudlusega, tuleks välja töötada riiklike teenuste portfelli. Teenuste portfellis tuleks kindlaks määrata riiklike teenuste suhtes kohaldatav baastase. Riiklike teenuste portfellis tuleks võtta arvesse määruse (EL) 2021/696 raames kindlaks määratud GOVSATCOMi teenuste portfelli. Selleks et säilitada nõudluse ja pakutavate teenuste parim võimalik omavaheline vastavus, tuleks riiklike teenuste portfelli korrapäraselt ajakohastada.
- (21) Satelliitide on ammenduv ressurss, mida piirab satelliitide suutlikkus, sagedus ja geograafiline katvus. Et olla kulutõhus ja saada mastaabisäästu, peaks programm optimeerima riiklike teenuste pakkumise ja nõudluse vastavust. Kuna aja jooksul muutub nii nõudlus kui ka võimalik pakkumine, peaks komisjon jälgima vajadust kohandada riiklike teenistuste portfelli iga kord, kui see näib olevat vajalik.
- (22) Samuti peaks programm võimaldama erasektoril osutada kommertsteenuseid. Sellised kommertsteenused võiksid eelkõige aidata kaasa kiire lairibaühenduse kättesaadavusele ja üleeuroopalisele sujuvale ühenduvusele, kaotada leviaugud ja suurendada ühtekuuluvust liikmesriikide territooriumide vahel, sealhulgas maapiirkondades, ääremadel, kaugetes ja eraldatud piirkondades ning saartel, ning pakkuda ühendatust strateegilist huvi pakkuvates piirkondades.
- (23) Liikmesriikidel, nõukogul, komisjonil ja Euroopa välisteenistusel ning liidu ametitel ja organitel peaks olema võimalik hakata programmi osalejaks, kui nad otsustavad volitada riiklike teenuste kasutajaid või pakkuda suutlikkust, tegevuskohti või tööruume. Arvestades, et iga liikmesriik võib ise otsustada, kas anda omamaistele riiklike teenuste kasutajatele lube, ei saa liikmesriikidele panna kohustust hakata programmi osalejaks või majutada programmi taristut.
- (24) Iga osaleja peaks määrama turvalise ühenduvuse pädeva asutuse, kes jälgib, kas kasutajad ja muud riiklikud üksused, kellel on programmis oma roll, järgivad kohaldatavaid eeskirju ja turvamenetlusi, mis on sätestatud turvanõuetes.
- (25) Käesoleva määrusega kehtestatakse rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahelise 16.

²¹ EEAS(2017) 359.

detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava)²² punkti 18 tähenduses.

- (26) Programmi eesmärgid on sidusad muude liidu programmide eesmärkidega ja täiendavad neid, eelkõige järgmiste programmide puhul: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695²³ loodud programm „Euroopa horisont“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/694²⁴ loodud programm „Digitaalne Euroopa“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/947²⁵ loodud naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend „Globaalne Euroopa“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1153²⁶ loodud Euroopa ühendamise rahastu ning eriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696²⁷ loodud liidu kosmoseprogramm.
- (27) Programmi „Euroopa horisont“ 4. teemavaldkonna komponentidest eraldatakse sihtotstarbeline osa teadus- ja innovatsioonitegevusele, mis on seotud turvalise ühenduvuse süsteemi arendamise ja valideerimisega, sealhulgas selliste võimalike tehnoloogialahenduste jaoks, mis töötatakse välja uue kosmosetööstuse raames. Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahenditest eraldatakse sihtotstarbeline osa tegevustele, mis on seotud süsteemi toimimise ja ülemaailmse teenuste osutamisega, mis võimaldab pakkuda rahvusvahelistele partneritele mitmesuguseid teenuseid. Liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendist eraldatakse sihtotstarbeline osa tegevusele, mis on seotud GOVSATCOMi keskuse arendamisega; see keskus moodustab osa turvalise ühenduvuse süsteemi maapealsest taristust. Nendest programmidest saadavat rahastust tuleks kasutada nende programmide eeskirjade kohaselt. Kuna nimetatud eeskirjad võivad käesoleva määruse kohastest normidest oluliselt erineda, tuleks juhul, kui meetmeid otsustatakse rahastada nii programmist „Euroopa horisont“ ja naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendist eraldatud vahenditest kui ka liidu turvalise ühenduvuse programmist, võtta arvesse vajadust kavandatud poliitikaeesmärgid ka tegelikult saavutada.

²² ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 (ELT L 249, 14.7.2021, lk 38).

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69).

- (28) Kuna programmil on juba olemuslikult mõju liidu ja selle liikmesriikide julgeolekule, siis ühtivad programmi eesmärgid ja põhimõtted ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/697²⁸ alusel loodud Euroopa Kaitsefondi omadega. Seetõttu tuleks osa kõnealuse programmi alusel saadavast rahastusest eraldada käesoleva programmi alusel toimuva tegevuse, eelkõige selle taristu kasutuselevõtu meetmete rahastamiseks.
- (29) Programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/1046²⁹ (edaspidi „finantsmäärus“). Finantsmääruses on sätestatud liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.
- (30) Finantsmääruse artikli 191 lõike 3 kohaselt ei rahastata mitte mingil juhul samu kulusid liidu eelarvest kaks korda.
- (31) Komisjon peaks teatavate mitteregulatiivsete ülesannete täitmiseks saama küsida vajaduse korral ja vajalikus ulatuses tehnilist abi teatavatelt välistelt osalejatelt. Muud programmi avaliku juhtimisega tegelevad üksused peaksid saama neile käesoleva määrusega delegeeritud ülesannete täitmisel samuti sellist tehnilist abi kasutada.
- (32) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitseks.
- (33) Hankelepingud, mis sõlmitakse programmi alusel programmist rahastatavate meetmete kohta, peaksid olema kooskõlas liidu reeglitega. Sellega seoses peaks liidu ülesanne olema ka määrata kindlaks eesmärgid, mida avalike hangetega taotletakse.
- (34) Finantsmääruse artikliga 154 nähakse ette, et eelhindamise tulemuste põhjal peab komisjon saama tugineda selliste isikute või üksuste süsteemidele ja menetlustele, kellele on usaldatud liidu rahaliste vahendite haldamine. Vajaduse korral tuleks vastavas toetuslepingus kindlaks määrata nende süsteemide ja menetluste konkreetsed kohandused (edaspidi „järelevalvemeetmed“) ning kehtivate lepingute suhtes kehtiv korraldus.
- (35) Programmi eesmärkide täitmiseks on oluline, et vajaduse korral oleks võimalik kasutada suutlikkust, mida pakuvad kosmosevaldkonnas tegutsevad liidu avaliku ja erasektori üksused, ning teha ka rahvusvahelisel tasandil koostööd kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Sel põhjusel on vaja ette näha võimalus

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149).

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

kasutada kõiki ELi toimimise lepingu ja finantsmäärusega ette nähtud asjakohaseid vahendeid ja juhtimismeetodeid ning ühiseid hankemenetlusi.

- (36) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013³⁰ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,³¹ (Euratom, EÜ) nr 2185/96³² ja (EL) 2017/1939³³ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas selliste meetmetega, mis käsitlevad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusuurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371,³⁴ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 ka Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.
- (37) Et tagada liidu finantshuvide kaitse, on vaja nõuda, et kolmandad riigid annaksid vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja õigused ja juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (38) Avaliku ja erasektori partnerlus on programmi eesmärkide saavutamiseks kõige asjakohasem korraldus. See võimaldaks tugineda ELis satelliitside alal olemasolevale tehnoloogia- ja taristubaasile ning pakkuda töökindlaid ja uuenduslikke riiklikke teenuseid; samal ajal oleks erasektori partneril võimalik anda täiendavate omainvesteeringute abil programmi taristule lisavõimekust kommertsteenuste pakkumiseks. Pealegi optimeeriks selline korraldus nii kasutuselevõtu- ja käitamiskulusid (kuna valitsus- ja kommertstaristule ühiste komponentide arendus- ja kasutuselevõtukulud jagatakse) kui ka tegevuskulusid (kuna võimaldatakse ressursi ulatuslikku ühiskasutust). See stimuleeriks innovatsiooni eelkõige uue

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

³¹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

³² Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

³³ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

kosmosetööstuse alal, võimaldades teadus- ja arendustegevusega seotud riske avaliku ja erasektori partnerite vahel jagada.

- (39) Rakendusmudel võiks olla kontsessioonilepingu või muude lepinguliste kokkulepete vormis. Milline rakendusmudel ka poleks, igal juhul tuleks kehtestada mitu olulist põhimõtet. Lepingus tuleks ette näha ülesannete ja kohustuste selge jaotus avaliku ja erasektori partnerite vahel. Seega peaks see vältima olukorda, kus erasektori partner saab riiklike teenuste osutamise eest liigset hüvitist, võimaldama erasektoril asuda kommertsteenuseid osutama ja tagama, et valitsussektori kasutajate vajadused seatakse pingereas asjakohaselt ettepoole. Komisjonil peaks olema võimalik selliseid teenuseid hinnata ja heaks kiita, et tagada liidu oluliste huvide ja programmi eesmärkide kaitse ning piisavate kaitsemeetmete kehtestamine, et vältida kommertsteenuste osutamisest tulenevaid võimalikke konkurentsimoonusi; selliste kaitsemeetmete hulka võiks kuuluda riiklike ja kommertsteenuste eraldi raamatupidamisarvestus ning avatud, õiglane ja mittediskrimineeriv juurdepääs kommertsteenuste osutamiseks vajalikule taristule. Avaliku ja erasektori partnerlus peaks soodustama idufirmade ja VKEde osalemist kontsessiooni kogu väärtusahelas ja kõigis liikmesriikides ning stimuleerima nõnda uuenduslike ja murranguliste tehnoloogiate arendamist.
- (40) Programmi usaldusväärne avalik juhtimine nõuab vastutuse ja ülesannete selgepiirilist jaotust eri osalejate vahel, et hoida ära tarbetut kattuvust ning vähendada ülekulusid ja viivitusi. Kõik juhtimises osalejad peaksid oma pädevusala piires ja vastavalt oma kohustustele toetama programmi eesmärkide saavutamist.
- (41) Liikmesriigid on kosmosevaldkonnas juba kaua aega aktiivselt tegutsenud. Neil on olemas kosmosega seotud süsteemid, taristu, riiklikud ametid ja asutused. Seepärast on neil võimalik anda programmi, eriti selle rakendamisse, märkimisväärne panus. Nad võivad teha liiduga koostööd, et reklaamida programmi teenuseid ja rakendusi ning tagada sidusus asjaomaste riiklike algatuste ja programmi vahel. Komisjonil võiks olla võimalik kasutada liikmesriikide käsutuses olevaid vahendeid, ta võiks saada neilt abi ja vastastikku kokku lepitud tingimustel delegeerida neile programmi rakendamisega seotud mitteregulatiivseid ülesandeid. Samuti peaksid asjaomased liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada oma territooriumil asuva maaapealse taristu kaitse. Lisaks peaksid liikmesriigid ja komisjon töötama üheskoos ja koos asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ning reguleerivate asutustega selleks, et programmi jaoks vajalikud sagedused oleksid kättesaadavad ja piisavalt kaitstud, nii et pakutavatel teenustel põhinevaid rakendusi oleks võimalik täielikult välja arendada ja rakendada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele nr 243/2012/EL³⁵.
- (42) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artiklile 17 on komisjoni kui liidu üldiste huvide edendaja ülesanne programmi rakendada, selle eest üldist vastutust kanda ning selle kasutamist edendada. Et kasutada optimaalselt eri sidusrühmade vahendeid ja pädevust, peaks komisjonil olema õigus delegeerida teatavaid ülesandeid põhjendatud asjaoludel teistele üksustele. Kuna komisjon kannab programmi eest üldist vastutust, peaks ta kindlaks määrama peamised süsteemide ja teenuste arendamiseks vajalikud tehnilised ja tegevusnõuded. Komisjon peaks seda tegema, kui ta on liikmesriikide ekspertide, kasutajate ja muude asjaomaste sidusrühmadega

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

konsulteerinud. Ühtlasi on ELi toimimise lepingu artikli 4 lõikes 3 ette nähtud, et liidu pädevuse teostamine ei takista liikmesriikidel oma pädevust teostada. Et liidu rahalisi vahendeid otstarbekalt kasutada, on siiski asjakohane, et komisjon tagaks võimaluste piires programmi raames elluviidavate tegevuste sidususe liikmesriikide omadega.

- (43) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti (edaspidi „amet“) ülesanne on programmile kaasa aidata, eelkõige turvalisuse akrediteerimise suhtes. Seepärast tuleks ametile usaldada teatavad nende valdkondadega seotud ülesanded. Eelkõige seoses julgeolekuga peaks amet vastutama riiklike teenuste ja taristu turvalisuse akrediteerimise eest, võttes arvesse tema kogemusi selles valdkonnas. Lisaks peaks amet täitma ülesandeid, mille komisjon talle annab. Ametile ülesandeid delegeerides tuleks ette näha ka piisavad inim-, haldus- ja finantsressursid.
- (44) Tuginedes erialateadmistele, mis on viimastel aastatel välja kujunenud liidu kosmoseprogrammi Galileo ja EGNOSse komponentide juhtimise ja käitamise ning nendega seotud teenuste osutamise alal, on amet kõige sobivam organ täitma komisjoni järelevalve all kõiki ülesandeid, mis on seotud valitsuse taristu käitamise ja riiklike teenuste osutamisega. Seepärast tuleks ametile usaldada valitsuse taristu käitamine ja riiklike teenuste osutamine.
- (45) Et tagada valitsuse taristu toimimine ja hõlbustada riiklike teenuste osutamist, peaks ametil olema lubatud usaldada teatavad toimingud toetuslepingute alusel teistele üksustele valdkondades, kus nood on pädevad, kooskõlas komisjoni suhtes kohaldatavate eelarve kaudse täitmise tingimustega.
- (46) ESA on rahvusvaheline organisatsioon, millel on laialdased teadmised kosmose valdkonnas, sealhulgas satelliitside alal, ning mis on seetõttu oluline partner liidu kosmosepoliitika eri aspektide rakendamisel. Sel eesmärgil peaks ESA-l olema võimalik pakkuda komisjonile tehnilist oskusteavet, sealhulgas programmi tehniliste aspektide ettevalmistamiseks. Selleks võib ESA-le usaldada programmi väljatöötamise ja valideerimise ning ta võib toetada programmi rakendamise raames sõlmitud lepingute hindamist.
- (47) Arvestades kosmosetegevuse tähtsust liidu majanduse ja liidu kodanike elu seisukohast, peaks programmi üks olulisemaid prioriteete olema kõrge turvalisustaseme saavutamine ja tagamine, eriti selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide huve, sealhulgas salastatud ja tundliku salastamata teabe alal.
- (48) ELi lepingu artikli 17 kohaselt vastutab komisjon selliste programmide haldamise eest, mida võib finantsmääruse reeglite kohaselt delegeerida edasi kolmandatele isikutele eelarve kaudse täitmise raames. Sellega seoses peab komisjon tagama, et kolmandate isikute poolt programmi eelarve kaudse täitmise raames täidetavad ülesanded ei kahjustaks programmi turvalisust, eelkõige salastatud teabe järelevalve alal. Seepärast tuleks selgitada, et kui komisjon usaldab programmist tulenevate ülesannete täitmise ESA-le, peavad vastavad toetuslepingud tagama, et ESA loodud salastatud teavet

käsitatakse komisjoni otsuse (EL, Euratom) 2015/444³⁶ ja nõukogu otsuse 2013/488/EL³⁷ kohaselt ELi salastatud teabena, mis on loodud komisjoni volitusel.

- (49) Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaksid komisjon ja kõrge esindaja kumbki oma pädevusvaldkonna piires tagama programmi turvalisuse vastavalt käesolevale määrusele, ja kui see on asjakohane, vastavalt nõukogu otsusele (ÜVJP) 2021/698³⁸.
- (50) Arvestades Euroopa välisteenistuse eksperditeadmisi ning korrapäraseid sidemeid kolmandate riikide ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, peaks nimetatud teenistus suutma aidata komisjonil täita nõukogu otsuse 2010/427/EL³⁹ kohaselt teatavaid programmi julgeolekuga seotud ülesandeid välissuhete valdkonnas.
- (51) Ilma et see piiraks liikmesriikide ainuvastutust oma riikliku julgeoleku valdkonnas, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 4 lõikes 2, ning liikmesriikide õigust kaitsta ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaselt oma olulisi julgeolekuhuve, tuleks programmi sujuvaks rakendamiseks näha ette eraldi turvalisuse juhtimine. Juhtimine peaks põhinema kolmel aluspõhimõttel. Esiteks on tarvis võtta võimalikult suures ulatuses arvesse liikmesriikide laiaulatuslikku ja ainulaadset kogemust julgeolekuküsimustes. Teiseks tuleks hoida operatiivülesanded selgelt lahus turvalisuse akrediteerimise ülesannetest, et vältida huvide konflikte ja turvanõuete kohaldamisel esinevaid puudujääke. Kolmandaks on üksusel, mis vastutab programmi kogu taristu või mõnede selle osade haldamise eest, parimad võimalused hallata talle delegeeritud ülesannetega seotud julgeolekut. Programmi turvalisus põhineks kogemustel, mis on saadud viimastel aastatel liidu kosmoseprogrammi rakendamise alal. Usaldusväärne turvalisuse juhtimine eeldab ka rollide asjakohast jaotust eri osalejate vahel. Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaks komisjon kui programmi eest vastutaja kindlaks määrama üldised turvanõuded, mida programmi suhtes kohaldatakse.
- (52) Programmi taristu küberturvalisus nii maa peal kui ka kosmoses on teenuste ja süsteemi toimepidevuse tagamise seisukohalt määrava tähtsusega. Seepärast tuleks turvanõuete kehtestamisel nõuetekohaselt arvesse võtta vajadust kaitsta süsteemi ja selle teenuseid küberrünnete eest, sealhulgas uue tehnoloogia abil.
- (53) Kui see on asjakohane, peaks komisjon, olles analüüsinud riske ja ohtusid, kindlaks määrama turvaseire struktuuri. Turvaseire struktuur peaks olema üksus, mis vastab otsuse (ÜVJP) 2021/698 kohaldamisalas välja töötatud korraldustele.
- (54) Liidu riigiasutused kasutavad programmi pakutavaid riiklikke teenuseid julgeoleku- ja ohutuskriitilistel missioonidel. Seetõttu tuleks selliste teenuste ja taristu suhtes kohaldada turvalisuse akrediteerimist.

³⁶ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

³⁷ Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

³⁸ Nõukogu 30. aprilli 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/698, mis käsitleb liidu julgeolekut mõjutada võivate liidu kosmoseprogrammi raames kasutusele võetavate, toimivate ja kasutatavate süsteemide ja teenuste turvalisust ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/496/ÜVJP (ELT L 170, 12.5.2021, lk 178).

³⁹ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (2010/427/EL) (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

- (55) On vältimatu, et turvalisuse akrediteerimine toimuks kollektiivse vastutuse alusel, mille liit ja liikmesriigid on julgeoleku eest võtnud, püüdes ehitada üles konsensust ja kaasates kõiki, keda julgeoleku küsimus puudutab, ning et kehtestatud oleks alalise riskiseire kord. Samuti on vaja, et turvalisuse akrediteerimise tehniliste toimingutega tegeleksid professionaalid, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise alal nõuetekohane kvalifikatsioon ja kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli.
- (56) Programmi üks olulisi eesmärke on tagada liidu ja liikmesriikide julgeolek ning tugevdada olulisemate tehnoloogialahenduste ja väärtusahelate kerksust. Erijuhtudel tuleb selle eesmärgi täitmiseks kehtestada vajalikud nõuetekohasuse ja osalemise tingimused, et tagada liidu toimivate süsteemide terviklikkuse, turvalisuse ja kerksuse kaitse. See ei tohiks tagaplaanile lükata vajadust konkurentsivõime ja kulutõhususe järele.
- (57) Arvestades maapealse valitsustaristu tähtsust programmi jaoks ja selle mõju programmi turvalisusele, peaks sellise taristu asukoha kindlaks määrama komisjon. Programmi maapealse valitsustaristu kasutuselevõtt peaks jätkuvalt toimuma avatud ja läbipaistva protsessi alusel, millesse võib vajaduse korral kaasata ameti vastavalt tema pädevusvaldkonnale.
- (58) Programmi riiklikke teenuseid hakkavad kasutama liit ja liikmesriikide osalised oma julgeoleku- ja ohutuskriitilistel missioonidel ja operatsioonidel. Seepärast on liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitseks vaja meetmeid, millega tagada vajalikul tasemel sõltumatus kolmandatest isikutest (kolmandad riigid ja kolmandate riikide üksused), mis hõlmaks kõiki programmi elemente. Nende hulka kuuluvad maapealsed ja kosmoses asuvad tehnoloogialahendused komponentide, allsüsteemide ja süsteemi tasandil, töötlev tööstus, kosmosesüsteemide omanikud ja käitajad ning maapealse süsteemi komponentide füüsiline asukoht.
- (59) Et tagada tulevikus Euroopa kosmosetööstuse konkurentsivõime, peaks programm andma panuse kõrgema taseme oskuste väljaarendamisse kosmosega seotud valdkondades ning toetama haridus- ja koolitustegevust, edendades võrdseid võimalusi, soolist võrdõiguslikkust ja naiste võimestamist, et teostada selles valdkonnas liidu kodanike täielik potentsiaal.
- (60) Tänu oma ülemaailmsele katvusele on programmil tugev rahvusvaheline mõõde. Rahvusvahelised partnerid, nende valitsused ja kodanikud saavad osa mitmesugustest programmi teenustest, mis toob kasu liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisele koostööle nende partneritega. Programmiga seotud küsimustes võiks komisjon oma pädevusvaldkonnas koordineerida liidu nimel tegevust rahvusvahelisel areenil. Eelkõige kaitseks komisjon seoses programmiga liidu ja liikmesriikide huve rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas sageduste valdkonnas, ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust selles valdkonnas.
- (61) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmetel, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, ühinevatel riikidel, kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatidel, aga ka Euroopa naabruspoliitika riikidel ja muudel kolmandatel riikidel võib lubada programmis osaleda üksnes ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitava lepingu alusel.

- (62) Nõukogu otsuse 2013/755/EL⁴⁰ kohaselt võivad ülemeremaades või -territooriumidel elavad isikud ja asuvad üksused saada rahastust vastavalt programmi reeglitele ja eesmärkidele ning vastavalt korrale, mida võidakse kohaldada liikmesriigi suhtes, millega asjaomane ülemeremaa või -territoorium on seotud.
- (63) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused, mis on seotud maapealsesse valitsustaristusse kuuluvate keskuste asukoha kindlaksmääramisega, riiklike teenuste operatiivnõuetega, riiklike teenuste portfelliga ning lisanõuete kehtestamisega kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele programmis osalemiseks. Neid volitusi tuleks teostada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁴¹ kohaselt.
- (64) Põhimõtteliselt tuleks riiklike teenuseid osutada riiklike teenuste kasutajatele tasuta. Kui komisjon jõuab analüüsi põhjal järeldusele, et võimsust napib, peaks tal olema lubatud töötada teenuste osutamise üksikasjalike eeskirjade raames välja hinnapoliitika, et vältida turumoonutusi. Komisjonile tuleks anda rakendusvolitused sellise hinnapoliitika kehtestamiseks. Neid volitusi tuleks teostada määruse (EL) nr 182/2011 kohaselt.
- (65) Et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused valitsustaristu maapealse segmendi asukoha küsimustes. Asukohtade valikul peaks komisjon saama võtta arvesse operatiiv- ja turvanõudeid ning olemasolevat taristut. Neid volitusi tuleks teostada määruse (EL) nr 182/2011 kohaselt.
- (66) Usaldusväärse avaliku halduse huvides ning arvestades käesoleva programmi ja liidu kosmoseprogrammi omavahelist sünergiat (eelkõige selleks, et tagada asjakohane sünergia GOVSATCOMi komponendiga), peaks määruse (EL) 2021/696 raames loodud programmikomitee oma GOVSATCOMi koosseisus tegutsema ühtlasi komiteena käesoleva programmi otstarbel. Programmi turvalisusega seotud küsimustes peaks programmikomitee tulema kokku spetsiaalses julgeolekukoosseisus.
- (67) Kuna usaldusväärse avaliku halduse jaoks on vaja programmi ühetaolist haldamist, kiiremat otsustusprotsessi ja võrdset juurdepääsu teabele, peaks selliste üksuste esindajatel, mis on volitatud täitma programmiga seotud ülesandeid, olema õigus osaleda määruse (EL) nr 182/2011 kohaldamisel loodud programmikomitee töös vaatlajatena. Samadel põhjustel võiksid selliste kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad, mis on programmi kohta sõlminud liiduga rahvusvahelise lepingu, osaleda programmikomitee töös, järgides julgeolekupiiranguid ja lähtudes sellises lepingus sätestatud tingimustest. Programmiga seotud ülesandeid täitma volitatud üksuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel ei tohiks olla õigust programmikomitees hääletada. Vaatlejate ja *ad-hoc*-osalejate osalemistingimused tuleks kindlaks määrata programmikomitee töökorras.

⁴⁰ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (68) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁴² punktidele 22 ja 23 tuleks käesoleva programmi hindamisel lähtuda teabest, mis on kogutud konkreetsete seirenõuete alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Kõnealuste nõuete hulka peaks vajaduse korral kuuluma ka mõõdetavad näitajad, mille alusel hinnata programmi mõju. Käesoleva programmi hindamisel tuleks arvestada järeltule, mis on tehtud määruse (EL) 2021/696 raames toimunud liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi hindamisel.
- (69) Tagamaks, et näitajad on programmi edusammude kajastamiseks ning programmi seire- ja hindamisraamistiku jaoks endiselt asjakohased, peaks komisjonil olema õigus võtta ELi toimimise lepingu artikli 290 kohaselt vastu õigusakte, millega muudetakse käesoleva määruse lisa näitajate osa ning täiendatakse käesolevat määrust sätetega, mis käsitlevad seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist ja milles võidakse muu hulgas arvesse võtta programmi kasutamist lõppkasutajate hulgas ja selle mõju siseturule. On eriti oluline, et komisjon korraldaks ettevalmistustööde käigus asjakohased konsultatsioonid, sealhulgas ekspertide tasandil, ning et need konsultatsioonid toimuksid vastavalt põhimõtetele, mis on sätestatud 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (70) Et tagada ühetaolised tingimused programmi turvanõuete rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada määruse (EL) nr 182/2011 kohaselt. Liikmesriikidel peaks olema programmi turvanõuete üle maksimaalne kontroll. Programmi julgeolekuga seotud rakendusaktide vastuvõtmisel peaks komisjoni abistama programmikomitee, mis tuleb kokku spetsiaalses julgeolekukoosseisus. Arvestades julgeolekuküsimuste tundlikkust, peaks programmikomitee eesistuja püüdma leida lahendusi, mis saaksid komitees võimalikult laialdase toetuse. Juhtudel, kui programmikomitee arvamust ei esita, ei tohiks komisjon võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks programmi üldised turvanõuded.
- (71) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, arvestades, et tegevuse ulatus ja mõju ületavad üksiku liikmesriigi tehnilist ja finantsvõimekust, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Samas artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks,

⁴² ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm (edaspidi „programm“). Sellega nähakse ette programmi eesmärgid, programmi raames toimuva tegevuse eeskirjad, programmi taristu ja teenused, programmiosalised, eelarve aastateks 2023–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid ning programmi rakendamise reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „elutähtis taristu“ – ELi liikmesriikides asuv vara, süsteem või nende osa, mis on hädavajalik eluliselt tähtsate ühiskondlike toimingute, tervishoiu, turvalisuse, julgeoleku, inimeste majandusliku ja sotsiaalse heaolu toimimiseks ning mille kahjustada saamine või hävimine mõjutaks nimetatud toimingute toimimishäire tulemusena oluliselt liikmesriiki;
- (2) „Euroopa kvantsidetaristu“ – omavahel ühendatud kosmose- ja maapealne taristu, mis kuulub programmi taristu juurde ja kasutab kvanttehnoloogiat, et tagada krüptovõtmete jaotamine;
- (3) „GOVSATCOMi keskus“ – määratletud määruse (EL) 2021/696 artikli 2 punktis 23;
- (4) „GOVSATCOMi kasutaja“ – määratletud määruse (EL) 2021/696 artikli 2 punktis 22;
- (5) „taristu“ – vara, süsteem või nende osa, mida on vaja programmi pakutavate teenuste osutamiseks;
- (6) „uus kosmosetööstus“ – eraettevõtted, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning idufirmad, mis töötavad välja uudseid kosmosetehnoloogialahendusi ja -rakendusi;
- (7) „kasulik laadung“ – kosmoseaparaadiga transporditav varustus konkreetse missiooni sooritamiseks kosmoses;

- (8) „turvalise ühenduvuse süsteem“ – käesoleva määruse kohaselt välja töötatud süsteem, mis koosneb artiklis 5 osutatud taristust ja osutab artiklis 7 osutatud teenuseid;
- (9) „amet“ – Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, mis on moodustatud määrusega (EL) 2021/696.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on töötada välja turvaline ja autonoomne kosmosepõhine ühenduvussüsteem kindlate ja vastupidavate satelliitsideteenuste osutamiseks, eelkõige selleks, et:
 - (a) tagada riiklikele kasutajatele kooskõlas artikli 7 lõigetega 1–3 üleilmne turvaliste ja kulutõhusate satelliitsideteenuste pikaajaline katkematu kättesaadavus, mis toetab elutähtsa taristu kaitset, seiret, välistegevust, kriisiohjet ning majanduse, keskkonna, julgeoleku ja kaitse seisukohast elutähtsaid rakendusi, suurendades nii liikmesriikide kerksust;
 - (b) võimaldada erasektoril pakkuda kooskõlas artikli 7 lõikega 4 kommertsteenuseid.
2. Programmi erieesmärgid on järgmised:
 - (a) parandada liidu sideteenuste kerksust, töötades välja, ehitades valmis ja võttes kasutusele mitut orbiiti hõlmava ühenduvustaristu, mida kohandatakse pidevalt vastavalt satelliitside vajaduste arengule, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide olemasolevaid ja tulevasi varasid, mida kasutatakse määrusega (EL) 2021/696⁴³ loodud liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi raames;
 - (b) panustada küber- ja elektromagnetohtude vastaste proaktiivsete ja reaktiivsete kaitsemeetmetega ning operatiivse küberturbega küberkerksusesse ning integreerida Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegment ja vastav maapealne segment, et võimaldada krüptovõtmete turvalist edastamist;
 - (c) parandada ja laiendada liidu kosmoseprogrammi muude komponentide võimekust ja teenuseid;
 - (d) luua stiimulid novaatorliku ja murrangulise tehnoloogia juurutamiseks, eriti kasutades uut kosmosetööstust; ning
 - (e) võimaldada kiire lairibaühenduse edasiarendamist ja sujuvat ühendatust üle kogu liidu, kõrvaldades nn leviaugud ja suurendades liikmesriikide

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69).

territooriumide vahelist sidusust, ning võimaldada ühenduvust väljaspool liitu asuvate strateegiliselt huvipakkuvate piirkondade kohal.

Artikkel 4

Meetmed programmi rakendamiseks

1. Artikli 7 lõikes 1 osutatud riiklike teenuste osutamine tagatakse järgmiste meetmete rakendamisega:
 - (a) arendus- ja valideerimismeetmed, sealhulgas riiklike teenuste osutamiseks vajaliku algse kosmose- ja maapealse taristu ehitamine ja orbiidile saatmine;
 - (b) Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegmendi ja sellega seotud maapealse segmendi arendamine ja selle integreerimine turvalise ühenduvuse süsteemi kosmose- ja maapealse taristuga;
 - (c) kasutuselevõtumeetmed, et saada täielikult valmis riiklike teenuste osutamiseks vajalik kosmose- ja maapealne taristu;
 - (d) kasutamismeetmed riiklike teenuste osutamiseks, mis hõlmavad järgmist:
 - i) kosmose- ja maapealse taristu käitamine, hooldus, pidev täiendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
 - (e) järgmise põlvkonna kosmose- ja maapealse taristu arendamine ning riiklike teenuste väljatöötamine.
2. Lõike 1 punktis d osutatud kasutamismeetmed algavad järk-järgult – esialgsesse paketti kuuluvate teenuste osutamine algab aastaks 2024. Neid esimesi teenuseid täiustatakse kosmose- ja maapealse taristu järkjärgulise kasutuselevõttuga, jõudes aastaks 2027 täieliku töövalmiduseni.
3. Artiklis 6 osutatud meetmeid võetakse programmi kogu kestuse jooksul.

Artikkel 5

Turvalise ühenduvuse süsteemi taristu

1. Turvalise ühenduvuse süsteemi taristu koosneb lõigetes 2 ja 3 kirjeldatud riiklikust ja kommertstaristust.
2. Turvalise ühenduvuse süsteemi riiklik taristu hõlmab kõiki asjaomaseid maapealseid ja kosmosevarasid, mida on vaja artikli 7 lõike 1 kohaste riiklike teenuste osutamiseks, sealhulgas järgmisi varasid:
 - (a) satelliidid või satelliitide alakomponendid;
 - (b) kosmoses ja maa peal asuvad alakomponendid, mis tagavad krüptovõtmete jaotamise;

- (c) programmitaristu ja teenuste turvalisuse seire taristu;
- (d) riiklikele kasutajatele teenuste osutamise taristu;
- (e) määruse (EL) 2021/696 artiklis 67 osutatud GOVSATCOMi maapealse segmendi taristu, sealhulgas GOVSATCOMi keskused.

Käesoleva määruse kohaldamisel moodustab õigus kasutada sagedusi, mis on vajalikud riikliku taristu maapealsete ja kosmosevarade genereeritud signaalide edastamiseks, osa riiklikust taristust.

Riiklik taristu toetab täiendavaid kasulikke laadungeid, mida võidakse käesolevas määruses sätestatud tingimustel kasutada määruse (EL) 2021/696 artiklis 3 loetletud liidu kosmoseprogrammi komponentide kosmoses asuva taristu osana.

3. Vajaduse korral kehtestab komisjon rakendusaktidega meetmed, mida on vaja riikliku taristu hulka kuuluvate maapealsete keskuste – välja arvatud GOVSATCOMi keskused – asukoha kindlaksmääramiseks kooskõlas turvanõuetega ning avatud ja läbipaistva menetluse kohaselt. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu käesoleva määruse artikli 42 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt. GOVSATCOMi keskuste asukoht määratakse kindlaks määruse (EL) 2021/696 artikli 67 lõike 2 kohaselt.

Liidu ja tema liikmesriikide julgeolekuhuvide kaitseks asuvad esimeses punktis osutatud keskused võimaluse korral liikmesriikide territooriumil ja neid reguleeritakse majutuslepinguga, mis sõlmitakse liidu ja asjaomase liikmesriigi vahelise halduskokkuleppe vormis.

Juhul kui keskust ei ole võimalik paigutada liikmesriigi territooriumile, võib komisjon määrata sellise keskuse asukohaks kolmanda riigi territooriumi, tingimusel et liidu ja kolmanda riigi vahel sõlmitakse majutusleping vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 218.

4. Lõikes 1 osutatud kommertstaristu hõlmab kõiki kosmose- ja maapealseid varasid, mis ei ole osa riiklikust taristust. Kommertstaristut rahastab täies ulatuses artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja.
5. Liidu julgeolekuhuvide kaitsmiseks saadab turvalise ühenduvuse süsteemi kosmosevarad orbiidile selline kanderaketiteenuse osutaja, kes vastab artiklis 19 esitatud tingimustele, ja võimaluse korral liikmesriikide territooriumilt.

Artikkel 6

Liidu uuendusliku ja konkurentsivõimelise kosmosesektori toetamiseks võetavad meetmed

1. Programmiga toetatakse uuenduslikku ja konkurentsivõimelist liidu kosmosesektorit ning antakse hoogu liidu uuele kosmosetööstusele, eriti määruse (EL) 2021/696 artiklis 6 loetletud algatustele ja tegevusele, muu hulgas toetades kommertsteenuseid, kui see on asjakohane.

2. Komisjon soodustab lõikes 1 osutatud tegevust järgmiste meetmetega:
- (a) kehtestades kriteeriumid artiklis 15 osutatud lepingute sõlmimiseks, millega tagatakse kõikjalt liidust pärinevate idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKEd“) osalemine kogu asjaomase väärtusahela ulatuses;
 - (b) nõudes, et artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja esitaks kava kõikjalt liidust pärinevate idufirmade ning VKEdede kaasamise kohta artiklis 15 osutatud lepingute raames toimuvasse tegevusse;
 - (c) nõudes artiklis 15 osutatud lepingutes, et idufirmad ja VKEd suudaksid osutada lõppkasutajatele omaenese teenuseid;
 - (d) propageerides naisnovaatorite suuremat osalust ning seades hankedokumentides võrdsus- ja kaasavuseesmärgid.

II peatükk

Teenused

Artikkel 7

Teenusteportfelli määratlus

1. Riiklike teenuste osutamine tagatakse vastavalt lõikes 3 osutatud teenusteportfellis kindlaksmääratule ja kooskõlas lõikes 2 osutatud operatiivnõuetega.
2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu riiklike teenuste operatiivnõuded, koostades tehnilised kirjeldused kasutusjuhtumite jaoks, eelkõige seoses kriisiohjega, seirega ja olulisima taristu, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkude haldamisega. Kõnealused operatiivnõuded põhinevad programmi kasutajate nõuete üksikasjalikul analüüsil ning neis võetakse arvesse olemasolevate kasutajaseadmete ja võrkudega seotud nõudeid, samuti kosmoseprogrammi määruse artikli 63 lõike 2 kohaseid GOVSATCOMi teenuste operatiivnõudeid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu riiklike teenuste portfelli, koostades loetelu teenuste ja nende omaduste (sealhulgas geograafiline katvus, sagedus, ribalaius ja kasutajaseadmed) ning turvaelementide kohta. Nimetatud rakendusaktid tuginevad käesoleva artikli lõikes 2 osutatud operatiivnõuetele ja artikli 27 lõikes 2 osutatud turvanõuetele, mis on asjakohased. Need rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
4. Kommertsteenuste osutamist rahastab täies ulatuses artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja. Kommertsteenuste osutamise tingimused kehtestatakse artiklis 15 osutatud lepingutega. Ennekõike määratakse neis kindlaks see, kuidas komisjon hindab kommertsteenuste osutamist ja annab sellele heakskiidu, et tagada liidu oluliste huvide ning programmi üldiste ja erieesmärkide – millele on osutatud artiklis 3 –

kaitse. Lisaks sellele hõlmavad need kohaseid kaitsemeetmeid selleks, et ennetada konkurentsimoonutusi kommertsteenuste osutamisel ning vältida huvide konflikte, põhjendamatut diskrimineerimist ja mis tahes muid varjatud kaudseid eeliseid artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtjale. Selliste kaitsemeetmete hulgas võib olla riiklike teenuste ja kommertsteenuste raamatupidamise lahususe kohtustus, mis hõlmab vertikaalselt integreeritud operaatorist struktuuriliselt ja juriidiliselt eraldiseisva üksuse loomist riiklike teenuste osutamiseks, ning juurdepääsu andmine kommertsteenuste osutamiseks vajalikule taristule avatult, õiglaselt ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

Artikkel 8

Riiklikud teenused

1. Riiklikke teenuseid osutatakse artikli 9 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud programmiosalistele.
2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu üksikasjalikud eeskirjad riiklike teenuste osutamise kohta, arvestades kosmoseprogrammi määruse artiklit 66 ja eri kasutusjuhtumite eeldatavat nõudlust, ressursside dünaamilist jaotamist, riiklike teenuste prioriseerimist vastavalt kasutajate vajaduste asjakohasusele ja olulisusele ning vajaduse korral kulutõhusust.
3. Riiklikud teenused tehakse nende kasutajatele kättesaadavaks tasuta.
4. Erandina lõikest 3 võib komisjon nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja erandkorras määrata rakendusaktidega kindlaks hinnapoliitika.

Nimetatud hinnapoliitika kindlaksmääramisel tagab komisjon, et riiklike teenuste osutamine ei moonuta konkurentsi, et riiklikke teenuseid on küllaldaselt ja et määratud hind ei tingi olukorda, kus tulusaaja saab liigset hüvitist.
5. Käesoleva artikli lõigetes 2 ja 4 osutatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
6. Kui riiklike teenuste kasutajatele on loa andnud üks ja sama programmiosaline, siis peab kõnealune osaline määrama kindlaks nendevahelise riiklike teenuste osutamise ja seda rakendama.

Artikkel 9

Programmiosalised ja pädevad asutused

1. Programmiosalised on liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus niivõrd, kui nad annavad lube riiklike teenuste kasutajatele.
2. Liidu ametid ja organid võivad saada programmiosaliseks niivõrd, kui see on vajalik nende ülesannete täitmiseks ja vastavalt asjaomase ameti ning selle üle järelevalvet tegeva liidu institutsiooni vahelises halduskokkuleppes sätestatud üksikasjalikele reeglitele.

3. Kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid võivad saada programmiosaliseks kooskõlas artikliga 36.
4. Iga programmiosaline määrab turvalise ühenduvuse jaoks ühe pädeva asutuse.

See nõue loetakse programmiosaliste poolt täidetuks juhul, kui nad vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- (a) nad on samal ajal määruse (EL) 2021/696 artiklis 68 osutatud GOVSATCOMi osalised; ning
 - (b) nad on määranud pädeva asutuse vastavalt määruse (EL) 2021/696 artikli 68 lõikele 4.
5. Turvalise ühenduvuse jaoks pädev asutus, kellele on osutatud lõikes 4, tagab järgmise:
 - (a) teenuseid kasutatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;
 - (b) riiklike teenuste juurdepääsuõigused määratakse kindlaks ja neid hallatakse;
 - (c) riiklike teenuste kasutamiseks vajalikke kasutajaseadmeid ning nendega seotud elektroonilise side ühendusi ja teavet kasutatakse ja hallatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;
 - (d) luuakse keskne kontaktpunkt, kes aitab vajaduse korral teavitada turvariskidest ja -ohtudest, eelkõige avastada võimalikke kahjulikke elektromagnetilisi häireid, mis mõjutavad programmi raames osutatavaid teenuseid.

Artikkel 10

Riiklike teenuste kasutajad

1. Riiklike teenuste kasutamise loa võivad saada järgmised üksused:
 - (a) liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või organ, kes on volitatud teostama avalikku võimu;
 - (b) füüsiline või juriidiline isik, kes tegutseb käesoleva lõike punktis a osutatud üksuse nimel ja tema kontrolli all.
2. Lõikes 1 osutatud riiklike teenuste kasutajad peavad saama nõuetekohase loa riiklike teenuste kasutamiseks mõnelt artiklis 9 osutatud programmiosaliselt ning järgima artikli 27 lõikes 2 osutatud üldiseid turvanõudeid.

III peatükk

Osalemine rahastamises ja eelarvemehhanismid

Artikkel 11

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks ja sellega seonduvate riskide katmiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2027 on 1,600 miljardit eurot jooksevhindades.

2021.–2027. aasta mitmeaastasest finantsraamistikust pärineva summa soovituslik jaotus on järgmine:

- 950 miljonit rubriigist 1;
- 500 miljonit rubriigist 5;
- 150 miljonit rubriigist 6.

2. Programmi rahastatakse täiendavalt programmi „Euroopa horisont“, liidu kosmoseprogrammi ning naabruspiirkonna, arengu ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames rakendatavatest vahenditest esialgses maksimumsummas vastavalt 0,430 miljardit eurot, 0,220 miljardit eurot ja 0,150 miljardit eurot. Need summad eraldatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 2021/695, määrusega (EL) nr 2021/696 ja määrusega (EL) nr 2021/947.

3. Lõikes 1 osutatud summast võidakse rahastada kogu tegevust, mis on vajalik artiklis 3 osutatud eesmärkide täitmiseks. Need kulutused võivad muu hulgas hõlmata järgmist:

- (a) uuringud ja ekspertide kohtumised, eelkõige seoses ajalistest ja kulupiirangutest kinnipidamisega;
- (b) teabelevitus- ja kommunikatsioonimeetmed, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamine, kui need on otseselt seotud käesoleva määruse eesmärkidega, eelkõige selleks, et luua koostööt muu liidu poliitikaga;
- (c) infotehnoloogiavõrgud, mille funktsioon on teabe töötlemine või vahetamine, ja komisjoni rakendatavad halduskorraldusmeetmed, sealhulgas komisjoni poolt julgeoleku valdkonnas rakendatavad meetmed;
- (d) programmi rakendamiseks antav tehniline ja haldusabi, nagu ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistoimingud, sealhulgas asutusesiseste infotehnoloogiasüsteemide jaoks antav abi.

4. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastaste osamaksetena mitmele aastale.

Artikkel 12

Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine

Programmi alusel toetust saanud meede võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, sealhulgas eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Liidu asjaomase programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle toetuseosa suhtes, mis meetmele on antud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

Artikkel 13

Programmide antavad toetused

1. Programm võib saada täiendavat rahalist toetust või mitterahalist toetust järgmistelt üksustelt:
 - (a) liidu asutused ja organid;
 - (b) liikmesriigid;
 - (c) programmis osalevad kolmandad riigid;
 - (d) Euroopa Kosmoseagentuur (edaspidi „ESA“) või muud rahvusvahelised organisatsioonid vastavalt asjakohastele kokkulepetele.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud täiendavat rahalist toetust ja artikli 8 lõike 4 kohaseid tuluseid käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 21 lõikega 5.

Artikkel 14

Liidu rahastuse rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.
2. Programmi raames võidakse vahendeid eraldada kõigis finantsmäärusega kehtestatud vormides, eelkõige toetuste ja auhindadena ning hankemenetluse teel. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingute rahastamisvahendite kaudu.

IV peatükk

Programmi rakendamine

Artikkel 15

Rakendamismudel

1. Käesoleva määruse artiklis 4 kirjeldatud tegevust rakendatakse lepingutega, mis sõlmitakse kooskõlas finantsmäärusega ja vastavalt käesoleva määruse artikli 17 kohastele hangete suhtes kohaldatavatele põhimõtetele.
2. Selle rakendamisega seotud rollid, vastutus ja rahastamiskava ning liidu ja töövõtja vaheline riskijaotus määratakse kindlaks lepingutega, mis võidakse sõlmida kontsessioonilepingu, asjade, teenuste või ehitustööde hankelepingu või segalepingu vormis, võttes arvesse artikli 16 kohast omandirežiimi ja III peatüki kohast programmi rahastamist.
3. Käesolevas artiklis osutatud hankelepingud sõlmitakse eelarve otsese ja kaudse täitmise raames ning nende vorm võib olla finantsmääruse artikli 165 lõikes 1 osutatud institutsioonidevaheline hange komisjoni ja ameti vahel, mille puhul komisjon täidab avaliku sektori juhtiva hankija rolli.
4. Juhul kui lõikes 2 osutatud hankemenetlus kujutab enesest kontsessioonilepingut ja kui kõnealuse menetluse tulemusena ei õnnestu kontsessioonilepingut sõlmida, korraldab komisjon hanke ümber ja sõlmib kas asjade, teenuste või ehitustööde hankelepingu vastavalt sellele, mis on programmi optimaalse rakendamise seisukohast sobilik.
5. Vajaduse korral võidakse käesolevas artiklis osutatud lepingute sõlmimiseks korraldada hankemenetlus finantsmääruse artikli 165 lõike 2 kohaselt ka ühishankena liikmesriikidega.
6. Käesolevas artiklis osutatud lepingud sisaldavad asjakohaseid kaitsemeetmeid, et vältida olukorda, kus töövõtja saab ülemäära hüvitist, konkurentsimoonutusi, huvide konflikte, põhjendamatut diskrimineerimist ja mis tahes muid varjatud kaudseid eeliseid. Kooskõlas artikli 7 lõikega 4 sisaldavad need sätteid töövõtja poolt pakutavate kommertsteenuste hindamis- ja heakskiitmismenetluse kohta, et tagada liidu oluliste huvide ja programmi eesmärkide kaitse.
7. Käesolevas artiklis osutatud lepingud sisaldavad sätteid artiklis 5 osutanud taristu orbiidile saatmisest tingitud CO₂ heite kompensatsioonisüsteemi loomise kohta.

Artikkel 16

Omandiõigus ja varade kasutamine

1. Kõik artiklis 5 nimetatud materiaalsed ja immateriaalsed varad, mis moodustavad osa riiklikust taristust, kuuluvad liidule. Sel eesmärgil tagab komisjon, et lepingud ja muud kokkulepped, mis on seotud tegevusega, mille tulemus võib olla sellise vara loomine või arendamine, sisaldavad sätteid, millega tagatakse liidu omandiõigus asjaomasele varale.

Ennekõike tagab komisjon, et liidule kuuluvad järgmised õigused:

- (a) õigus kasutada sagedusi, mida on vaja programmi genereeritud signaalide edastamiseks kooskõlas kohaldatavate õigus- ja haldusnormide ning asjaomaste litsentsilepingutega, samuti liikmesriikide reserveeritud sagedusi, mis jäävad nende omandisse;
 - (b) õigus seada riiklike teenuste osutamine pingereas kommertsteenuste osutamisest ettepoole, lähtudes artiklis 15 osutatud lepingutega kehtestatud tingimustest ja võttes arvesse riiklike teenuste kasutajaid, kellele on osutatud artikli 10 lõikes 1.
2. Erandina lõikest 1 püüab komisjon sõlmida kolmandate riikidega lepinguid või muid kokkuleppeid järgmise kohta:
 - (a) olemasolevad omandiõigused programmi taristusse kuuluvate materiaalsetele ja immateriaalsetele varadele;
 - (b) programmi rakendamiseks vajalike materiaalsete ja immateriaalsete varade omandiõiguse või litsentsi omandamine.
3. Juhul kui lõigetes 1 ja 2 osutatud vara koosneb intellektuaalomandi õigustest, teostab komisjon neid õigusi võimalikult tõhusalt, võttes arvesse järgmist:
 - (a) vajadust varasid kaitsta ja väärtustada;
 - (b) kõikide asjaomaste sidusrühmade õigustatud huve;
 - (c) vajadust tagada konkurentsivõimelised ja hästi toimivad turud ja töötada välja uut tehnoloogiat;
 - (d) vajadust programmi pakutavate teenuste järjepidevuse järele.
4. Komisjon tagab eelkõige, et asjakohased lepingud ja muud kokkulepped sisaldavad võimalust anda kõnealused intellektuaalomandiõigused üle kolmandatele isikutele või anda nende õigustega seotud litsentsid kolmandatele isikutele, sealhulgas intellektuaalomandi loojale, ning et sellised kolmandad isikud võivad neid õigusi vabalt kasutada, kui seda on vaja nende käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 17

Hanke üldpõhimõtted

1. Programmi raames toimuvad hanked korraldatakse vastavalt hankemenetluste eeskirjadele, mis on sätestatud finantsmääruses.

2. Programmi rakendamiseks lähtub avaliku sektori hankija hankemenetluses lisaks finantsmääruses sätestatud põhimõtetele järgmistest põhimõtetest:
- (a) soodustada kõikides liikmesriikides kõikjal liidus ja kogu tarneahela ulatuses ettevõtjate, eelkõige idufirmade, uute turuletulijate ning VKEde võimalikult ulatuslikku ja avatud osalust, sealhulgas pakkujate sõlmitavate allhankelepingle puhul;
 - (b) tagada hankemenetluse kestel tõhus konkurents, võttes samal ajal arvesse tehnoloogilise sõltumatuse ja teenuste järjepidevuse eesmärki;
 - (c) järgida põhimõtet tagada avatud juurdepääs ja konkurents, pakkudes hankemenetluses selget ja õigeaegset teavet, esitada selgelt kohaldatavate hankelepingle sõlmimise kord ja -menetlused ning valiku- ja hindamiskriteeriume käsitlev ja muu asjaomane teave, andes võrdsed võimalused kõikidele potentsiaalsetele pakkujatele;
 - (d) kaitsta liidu ja tema liikmesriikide julgeoleku- ja avalikke huve, sealhulgas suurendades liidu autonoomsust, eelkõige tehnoloogia seisukohast;
 - (e) järgida programmi põhitaristu turvanõudeid ning aidata kaitsta liidu ja tema liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve;
 - (f) kasutada erandina finantsmääruse artiklist 167 mitut tarneallikat, kui see on asjakohane, et tagada parem üldine kontroll programmi kõikide komponentide, nende kulude ja ajakava üle;
 - (g) edendada teenuse järjepidevust ja usaldusväärsust;
 - (h) täita keskkonnakriteeriume;
 - (i) tagada kõikide jaoks võrdsed võimalused, loimida sooline võrdõiguslikkus ja sooline mõõde kõigisse valdkondadesse ning seada eesmärgiks tegeleda soolise tasakaalustamatuse küsimusega. Erilist tähelepanu tuleb pöörata soolisele tasakaalule hindamiskomisjonides.

Artikkel 18

Alltöövõtt

1. Uute turuletulijate, VKEde ja idufirmade julgustamiseks, nende piiriülese osalemise soodustamiseks ning võimalikult laia geograafilise katvuse tagamiseks, kaitstes samal ajal liidu autonoomsust, nõuab hankija, et pakkuja sõlmiks lepingu mis tahes osa suhtes sobival tasandil korraldatava võistleva pakkumismenetluse alusel allhankelepingle ettevõtjaga, kes ei ole pakkuja kontserni sidusettevõtja.
2. Pakkuja põhjendab kõiki lõike 1 kohasest nõudest tehtud erandeid.

Artikkel 19

Rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimused liidu toimivate süsteemide turvalisuse, terviklikkuse ja kerksuse säilitamiseks

Lepingute sõlmimise menetluste puhul, mis toimuvad programmi rakendamiseks, kohaldatakse rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimusi, kui see on asjakohane liidu toimivate süsteemide turvalisuse, terviklikkuse ja vastupidavuse säilitamiseks, nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/696 artiklis 24, võttes arvesse eesmärki edendada liidu strateegilist autonoomiat, eelkõige mis puudutab tehnoloogiat peamiste tehnoloogiavaldkondade ja väärtusahelate lõikes, säilitades samal ajal majanduse avatuse.

Artikkel 20

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile, Euroopa Prokuratuurile ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma vastavate volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

V peatükk

Programmi juhtimine

Artikkel 21

Juhtimis põhimõtted

Programmi juhtimine tugineb järgmistele põhimõtetele:

- (a) ülesannete ja vastutuse selge jaotus programmi rakendamisega tegelevate üksuste vahel;
- (b) vajadust mõõda juhtimisstruktuuri asjakohasus programmi iga meetme konkreetsete vajaduste suhtes;
- (c) range kontroll programmi üle, sealhulgas kulude, ajakava ja tulemuslikkuse range järgimine kõigi üksuste poolt oma rolli ja ülesannete piires ning kooskõlas käesoleva määrusega;
- (d) läbipaistev ja kulutõhus haldamine;

- (e) teenuste järjepidevus ja taristu vajalik järjepidevus, sealhulgas kaitse sellega seonduvate ohtude eest;
- (f) programmi pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutajate vajaduste ning teaduse ja tehnoloogia seonduva arengu süsteemne ja struktureeritud arvessevõtmine;
- (g) pidev püüe riske ohjata ja leevendada.

Artikkel 22

Liikmesriikide roll

1. Liikmesriigid annavad oma panuse, tehes kättesaadavaks oma tehnilise pädevuse, oskusteabe ja abi, eriti ohutuse ja julgeoleku valdkonnas, või kui see on asjakohane ja võimalik, andes liidu käsutusse oma valduses või territooriumil asuvad andmed, teabe, teenused ja taristu.
2. Kui see on asjakohane, tagavad liikmesriigid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241⁴⁴ kohaste riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ning programmi sidususe ja vastastikuse täiendavuse.
3. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada programmi tõrgeteta toimimine, sealhulgas aidates kohasel tasandil tagada programmi jaoks vajalikud sagedused ja neid kaitsta.
4. Liikmesriigid ja komisjon võivad teha koostööd, et laiendada programmi pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutuselevõttu.
5. Julgeoleku valdkonnas täidavad liikmesriigid määruse (EL) 2021/696 artiklis 42 osutatud ülesandeid.
6. Liikmesriigid esitavad oma operatiivsed vajadused riiklike teenuste jaoks.

Artikkel 23

Komisjoni roll

1. Komisjon kannab üldist vastutust programmi rakendamise eest, muu hulgas julgeoleku valdkonnas, ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas. Komisjon määrab kooskõlas käesoleva määrusega ja vastavalt kasutajanõuetele kindlaks programmi prioriteedid ja arengusuunad ning jälgib selle rakendamist, ilma et see mõjutaks muud liidu poliitikat.
2. Komisjon tagab ülesannete ja vastutuse selge jaotuse programmis osalevate üksuste vahel ja koordineerib nende üksuste tegevust. Komisjon tagab ka, et kõik programmi rakendamisega seotud volitatud üksused kaitsevad liidu huve, tagavad liidu rahaliste

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

vahendite usaldusväärse haldamise ning järgivad finantsmäärust ja käesolevat määrust.

3. Komisjon tegeleb artiklis 15 osutatud lepingute sõlmimiseks hangete korraldamise, pakumuste hindamise ja lepingute sõlmimisega vastavalt finantsmäärusele.
4. Komisjon võib eelarve kaudse täitmise raames anda programmiga seotud ülesanded ametile ja ESA-le, lähtudes nende ülesannetest ja kohustustest, mis on sätestatud artiklites 24 ja 25. Selleks et hõlbustada artikli 3 kohaste eesmärkide saavutamist ja soodustada asjaomase kolme üksuse võimalikult tulemuslikku koostööd, võib komisjon sõlmida mõlema üksusega rahalist toetust käsitleva lepingu.
5. Ilma et see piiraks artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja, ameti või muude volitatud üksuste ülesandeid, tagab komisjon programmi pakutavate teenuste kasutuselevõtu ja kasutamise propageerimise ja võimalikult laia kõlapinna. Ta tagab programmi ja muude liidu meetmete ja programmide vastastikuse täiendavuse, järjepidevuse, koostoime ja seosed.
6. Kui see on asjakohane, tagab komisjon programmi raames toimuva tegevuse sidususe liidu, liikmesriikide või rahvusvahelisel tasandil toimuva kosmosevaldkonna tegevusega. Ta soodustab liikmesriikidevahelist koostööd ja – kui see on programmi jaoks asjakohane –, aitab lähendada nende tehnoloogilist suutlikkust kosmosevaldkonnas toimuvale arengule.
7. Komisjon teavitab artikli 42 lõikes 1 osutatud programmikomiteed hankemenetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ning avaliku ja erasektori üksustega sõlmitavatest lepingutest, sealhulgas allhankepingutest.

Artikkel 24

Ameti roll

1. Ameti omaenese ülesanne on tagada oma turvalisuse akrediteerimise nõukogu varal riikliku taristu ja riiklike teenuste turvalisuse akrediteerimine vastavalt määruse (EL) 2021/696 V jaotise II peatükile.
2. Komisjon võib ühe või mitme rahalist toetust käsitleva lepinguga anda ametile järgmised ülesanded:
 - (a) programmi riikliku taristu käitamine;
 - (b) riikliku taristu turve, sealhulgas riski- ja ohuanalüüsi koostamine ning turvaseire, eriti tehniliste kirjelduste ja korralduslike meetmete kehtestamine ning nende kooskõla jälgimine artikli 27 lõikes 2 osutatud üldiste turvanõuetega.
 - (c) riiklike teenuste osutamine;
 - (d) artiklis 15 osutatud lepingute haldamine pärast nende sõlmimist ja allkirjastamist;

- (e) riiklike teenuste kasutajatega seotud aspektide üldine koordineerimine tihedas koostöös liikmesriikide, asjaomaste liidu ametite, Euroopa välisteenistuse ja muude üksustega;
 - (f) tegevus, mis on seotud programmi pakutavate teenuste kasutuselevõttuga, ilma et see mõjutaks artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja tegevust artiklis 15 osutatud lepingute raames.
3. Erandina finantsmääruse artikli 62 lõikest 1 ja vastavalt komisjoni hinnangule liidu huvide kaitse kohta võib amet rahalist toetust käsitlevate lepingutega delegeerida konkreetse tegevuse teistele üksustele vastavalt nende pädevusele ja komisjoni suhtes kohaldatavatel eelarve kaudse täitmise tingimustel.
4. Ametile tegevuse delegeerimisel tagatakse selleks vajalikud rahalised, inim- ja haldusressursid. Sel eesmärgil võib komisjon osa eelarvest, mis on ette nähtud ametile talle üles antud tegevuseks, eraldada selle tegevuse rakendamiseks vajalike inimressursside rahastamiseks.

Artikkel 25

ESA roll

1. Tingimusel, et liidu huvid on kaitstud, võidakse ESA-le tema oskusteabe valdkonnas delegeerida järgmised ülesanded:
- (a) järelevalve artikli 4 lõike 1 punktis a osutatud arendus- ja valideerimismeetmete üle, mis toimuvad artikli 15 osutatud lepingute raames, kusjuures tagatakse käesoleva artikliga ESA-le antud ülesannete ja eraldatud eelarve koordineerimine ESA võimalike omavahenditega, mis on tehtud kättesaadavaks programmile või artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtjale tingimustel, mis lepatakse kokku artikli 23 lõikes 4 osutatud rahalist toetust käsitlevates lepingutes;
 - (b) komisjonile tehniliste eksperditeadmiste pakkumine, sealhulgas programmi tehniliste aspektide ettevalmistamine;
 - (c) abi artikli 15 kohaste lepingute hindamisel.
2. Komisjoni hinnangu alusel võib ESA-le delegeerida muid ülesandeid vastavalt programmi vajadustele, ennekoike seoses Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegmendi ja sellega seotud maapealse segmendiga, kui need ülesanded ei dubleeri teiste volitatud üksuste tegevust programmi raames ja kui ülesannete eesmärk on suurendada programmi meetmete tõhusust.

VI peatükk

Programmi turvalisus

Artikkel 26

Turvalisuse üldpõhimõtted

Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artiklit 33.

Artikkel 27

Turvalisuse juhtimine

1. Komisjon tagab oma pädevuse piires ja ameti toetusel kõrgetasemelise turvalisuse, eelkõige seoses järgmisega:
 - (a) nii maapealse kui ka kosmosetaristu ja teenuste osutamise kaitse, eelkõige füüsiliste ja küberrünnete, sealhulgas andmevoogudesse sekkumise vastu;
 - (b) tehnosiirete kontroll ja haldamine;
 - (c) saadud oskuste ja kogutud oskusteabe arendamine ja hoidmine liidus;
 - (d) tundliku salastamata teabe ja salastatud teabe kaitse.
2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamiseks tagab komisjon, et artikli 5 lõikes 2 osutatud riikliku taristu kohta tehakse riski- ja ohuanalüüs. Selle analüüsi põhjal määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks üldised turvanõuded. Seejuures võtab komisjon arvesse kõnealuste nõuete mõju riikliku taristu sujuvale toimimisele, eelkõige kulude, riskijuhtimise ja ajakava seisukohast, ning tagab, et turvalisuse üldine tase ei lange, et seadmete toimimine ei halvene ja et küberturvalisusega seotud riske võetakse arvesse. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
3. Kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artikli 34 lõikeid 3–7. Käesoleva määruse kohaldamisel tõlgendatakse määruse (EL) 2021/696 artiklis 34 esitatud viidet komponentidele viitena riiklikule taristule ning kõiki viiteid määruse (EL) 2021/696 artikli 34 lõikele 2 käsitatakse viidetena käesoleva artikli lõikele 2.

Artikkel 28

Kasutusele võetud süsteemi ja teenuste turvalisus

Alati kui süsteemi tegevus või riiklike teenuste osutamine võib mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut, kohaldatakse otsust (ÜVJP) XXX.

Artikkel 29

Turvalisuse akrediteerimise asutus

Programmi riikliku taristu turvalisuse akrediteerimise asutus on määruse (EL) 2021/696 artikli 72 lõike 1 kohaselt asutatud turvalisuse akrediteerimise nõukogu.

Artikkel 30

Turvalisuse akrediteerimise üldpõhimõtted

Programmiga seotud turvalisuse akrediteerimine toimub määruse (EL) 2021/696 artikli 37 punktides a–j esitatud põhimõtete kohaselt. Käesoleva määruse kohaldamisel tõlgendatakse määruse (EL) 2021/696 artiklis 37 esitatud viidet komponentidele viitena riiklikule taristule ning kõiki viiteid määruse (EL) 2021/696 artikli 34 lõikele 2 käsitatakse viidetena käesoleva määruse artikli 27 lõikele 2.

Artikkel 31

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ülesanded ja koosseis

1. Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artiklit 38, välja arvatud lõike 2 punkte c–f ja lõike 3 punkti b, ning artiklit 39.
2. Lisaks lõikele 1 ja erandkorras võidakse käesoleva määruse artikli 15 lõikes 2 osutatud töövõtja esindajad kutsuda otseselt asjaomase töövõtjaga seotud küsimuste puhul vaatlajatena turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutele.

Artikkel 32

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu hääletuskord

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu hääletuskorra suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artiklit 40.

Artikkel 33

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuste teatavakstegemine ja nende mõju

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuste suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artikli 41 lõikeid 1–4. Käesoleva määruse kohaldamisel tõlgendatakse määruse (EL) 2021/696 artiklis 41 esitatud viidet komponentidele viitena riiklikule taristule.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu töö ajakava ei tohi takistada artikli 37 lõikes 1 osutatud tööprogrammis ette nähtud tegevuse ajakavakohast rakendamist.

Artikkel 34

Liikmesriikide roll turvalisuse akrediteerimisel

Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artiklit 42.

Artikkel 35

Salastatud teabe kaitse

1. Programmiga seotud salastatud teabe suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/696 artiklit 43.
2. Salastatud teavet, mille ESA on loonud seoses talle artikli 25 lõike 1 ja 2 antud ülesannetega, käsitatakse vastavalt komisjoni otsusele (EL, Euratom) 2015/444⁴⁵ ja nõukogu otsusele 2013/488/EL⁴⁶ ELi salastatud teabena, mis on loodud komisjoni järelevalve all.

VII peatükk

Rahvusvahelised suhted

Artikkel 36

Kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide osalemine programmis

1. Vastavalt tingimustele, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitud erilepingus, millega reguleeritakse kolmandate riikide osalemist liidu programmides, võivad programmis osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, samuti järgmised kolmandad riigid:
 - (a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
 - (b) Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud

⁴⁵ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

⁴⁶ Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

- (c) kolmandad riigid, mis ei ole hõlmatud punktidega a ja b.
- 2. Programmis võivad osaleda rahvusvahelised organisatsioonid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitud lepingutele.
- 3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud erilepinguga:
 - (a) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osamaksete ja saadava kasu vahel;
 - (b) määratakse kindlaks programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete kalkulatsioon, ja halduskulud;
 - (c) ei anta kolmandale riigile ega rahvusvahelisele organisatsioonile liidu programmiga seoses otsustusõigust;
 - (d) kindlustatakse liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve;
 - (e) ei mõjutata kohustusi, mis tulenevad liidu sõlmitud juba kehtivatest lepingutest, eriti mis puudutab sageduste kasutamise õigusi.
- 4. Ilma et see mõjutaks lõigetes 1, 2 ja 3 esitatud tingimusi, võib komisjon julgeoleku huvides kehtestada rakendusaktidega lisanõudeid kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide osalemisele programmis, kui see on kooskõlas lõigetes 1 ja 2 osutatud kehtivate lepingutega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 37

Riiklike teenuste kättesaadavus kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele

Riiklikud teenused võivad olla kättesaadavad kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele, tingimusel et:

- (a) nad sõlmivad ELi toimimise lepingu artikli 218 kohase lepingu, milles sätestatakse riiklike teenuste kättesaadavaks tegemise tingimused;
- (b) nad täidavad määruse (EL) 2021/696 artikli 43 lõike 1 nõudeid.

Käesoleva määruse kohaldamisel tõlgendatakse määruse (EL) 2021/696 artikli 43 lõikes 1 esitatud viidet programmile viitena käesoleva määrusega loodud programmile.

VIII peatükk

Programmitöö, seire, hindamine ja kontroll

Artikkel 38

Programmitöö, seire ja aruandlus

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu. Tööprogrammis määratakse kindlaks programmi eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed ja nendega seotud eelarve ning vajaduse korral segarahastamistoiminguteks ette nähtud kogusumma. Tööprogramm täiendab liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi tööprogrammi, millele on osutatud määruse (EL) 2021/696 artiklis 100.

Komisjon võtab tööprogrammi vastu rakendusaktidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

2. Näitajad, mille abil antakse aru programmi edusammudest artiklis 3 sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel, on esitatud lisas.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmiseks seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
4. Kui see on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli alusel vastu võetavate delegeeritud õigusaktide puhul artiklis 44 sätestatud menetlust.
5. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et andmeid programmi rakendamise ja tulemuste seireks kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja aegsasti.

Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

6. Lõike 2 kohaldamiseks peavad liidu rahaliste vahendite saajad esitama asjakohase teabe. Tööülesannete täitmise kontrolliks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja aegsasti.

Artikkel 39

Hindamine

1. Komisjon korraldab programmi hindamise piisavalt aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada otsustusprotsessis.
2. Hiljemalt [KUUPÄEV 3 AASTAT PÄRAST JÕUSTUMIST] ja pärast seda iga nelja aasta järel hindab komisjon programmi rakendamist. Komisjon hindab järgmist:

- (a) programmi alusel osutatud teenuste tulemuslikkus;
- (b) programmi kasutajate vajaduste areng.

Vajaduse korral lisatakse hinnangule asjakohane ettepanek.

- 3. Programmi hindamisel võetakse arvesse tulemusi, mis on saadud liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi hindamisel määruse (EL) 2021/696 artikli 102 kohaselt.
- 4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
- 5. Käesoleva määruse rakendamisega seotud üksused esitavad komisjonile andmed ja teabe, mida on vaja lõikes 1 osutatud hindamise korraldamiseks.
- 6. Kaks aastat pärast täieliku töövalmiduse saavutamist ja pärast seda iga kahe aasta järel esitab amet sidusrühmadega konsulteerides turuaruande, milles käsitletakse programmi mõju ELi kommertssatelliitide sektorile, et tagada võimalikult vähene konkurentsi mõjutamine ja et säilitada innovatsiooni stiimulid.

Artikkel 40

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud kui need, keda on selleks volitanud liidu institutsioonid või organid, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

Artikkel 41

Isikuandmete ja privaatsuse kaitse

Isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuse raames, sealhulgas ameti poolt, toimub vastavalt isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavale õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679⁴⁷ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1725⁴⁸.

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

IX peatükk

Delegeerimine ja rakendusmeetmed

Artikkel 42

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EL) 2021/696 artikliga 107 loodud programmikomitee GOVSATCOMi koosseisus. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Käesoleva määruse artikli 5 lõikes 3 ja artikli 27 lõikes 2 osutatud rakendusaktide vastuvõtmiseks kohtub käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud komitee määruse (EL) 2021/696 artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud julgeolekukoosseisus.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
3. Kui programmikomitee ei esita käesoleva määruse artikli 27 lõikes 2 osutatud rakendusakti eelnõu kohta arvamust, siis ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 43

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 38 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 38 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 38 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes

vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 44

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata vastuväidet kooskõlas lõikega 2. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
2. Nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväiteid artikli 43 lõikes 6 osutatud korras. Sellisel juhul tunnistab komisjon pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide, õigusakti viivitamata kehtetuks.

X peatükk

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 45

Teave, kommunikatsioon ja reklaam

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad kõnealuste rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi tutvustades), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab programmi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud info- ja kommunikatsioonimeetmeid.
3. Programmile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse muu hulgas liidu poliitiliste prioriteetide edastamisse institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kui need prioriteedid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 46

Teenuste järjepidevus pärast aastat 2027

Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta kulusid, mida on vaja artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, selleks et oleks võimalik

hallata meetmeid, mis ei ole kosmoseprogrammi lõpuks veel lõpule viidud, samuti kriitiliste operatiivtoimingute ja teenuste osutamise kulusid.

Artikkel 47

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse liidu turvalise ühenduvuse programm.

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Liidu kosmosepoliitika.

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁴⁹

☐ olemasoleva meetme laiendamist

☒ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Programmi üldeesmärk on luua turvaline ja autonoomne kosmosepõhise ühenduvuse süsteem, et pakkuda tagatud ja vastupidavaid satelliitsideteenuseid, eelkõige selleks, et:

a) tagada riiklikele kasutajatele pikaajaline katkematu ülemaailmne juurdepääs turvalistele ja kulutõhusatele satelliitsideteenustele, mis toetab elutähtsate taristute kaitset, seiret, välistegevust, kriisiohjet ning majanduse, keskkonna, julgeoleku ja kaitse seisukohast elutähtsaid rakendusi, suurendades seeläbi liikmesriikide vastupanuvõimet kooskõlas artikli 7 lõikega 1;

b) võimaldada erasektoril osutada kommertsteenuseid kooskõlas artikli 7 lõikega 2.

1.4.2. Erieesmärgid

Kosmoseprogrammil on järgmised erieesmärgid:

a) suurendada liidu sideteenuste kerksust, arendades, ehitades ja käitades mitmel orbiidil ühenduvustaristut, mida pidevalt kohandatakse satelliitside nõudluse arenguga, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide olemasolevaid ja tulevasi varasid,

⁴⁹ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

mida kasutatakse määrusega (EL) 2021/696 loodud liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi raames;

b) panustada küberkerksusse, kaitstes ennetavalt ja reageerivalt küber- ja elektromagnetohtude eest, ja operatiivsesse küberturvalisusesse ning integreerida Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegment ja sellega seotud maaalne segment, et võimaldada krüptovõtmeid turvaliselt edastada;

c) panustada küberkerksusse, kaitstes ennetavalt ja reageerivalt küber- ja elektromagnetohtude eest, ja operatiivsesse küberturvalisusesse ning integreerida Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegment, et võimaldada krüptovõtmeid turvaliselt edastada;

d) parandada ja laiendada liidu kosmoseprogrammi muude komponentide võimekust ja teenuseid;

e) kiirendada uuenduslike ja murranguliste tehnoloogiate arendamist, eelkõige uue kosmosetööstuse võimendamise kaudu ja

f) võimaldada kiire lairibaühenduse ja sujuva ühenduvuse edasist arengut kogu liidus, kõrvaldada leviaugud sidega seotud tundetuspiirkonnad ja suurendada ühtekuuluvust liikmesriikide territooriumidel ning võimaldada ühenduvust strateegilist huvi pakkuvates geograafilistes piirkondades väljaspool liitu.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Liikmesriikide valitsused ja ELi institutsioonid peaksid saama kasu vastupidavatest, ülemaailmsetest, tagatud ja paindlikest satelliitsidelahendustest, mis vastavad nende muutuvatele vajadustele.

ELi satelliitsidetööstus saaks kasu pikaajalisest panustamisest ja turvalisuse akrediteerimisest ELi tasandil. EL on riiklike teenuste pikaajaline põhiklient, mis tugevdab satelliitsidetööstuse ärimudelit ja vähendab riske, pakub paremat juurdepääsu rahastamisele ja suurendab lõppkokkuvõttes konkurentsivõimet.

Euroopa kodanikud saaksid otsest ja kaudset kasu erinevate julgeolekuvaldkonna osalejate tegevuse suuremast tulemuslikkusest.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Erieesmärk 1. Suurendada liidu sideteenuste kerksust, arendades, ehitades ja käitades mitmel orbiidil ühenduvustaristut, mida pidevalt kohandatakse satelliitside nõudluse arenguga, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide olemasolevaid ja tulevase varasid, mida kasutatakse määrusega (EL) 2021/696 loodud liidu kosmoseprogrammi GOVSATCOMi komponendi raames.

Näitaja 1. Liikmesriikide valitsustel ja ELi institutsioonidel on juurdepääs esialgsetele riiklike teenustele 2025. aastaks ja täielikule suutlikkusele 2027. aastaks.

Näitaja 2. Teenuse kättesaadavus.

Näitaja 3. Liidu olemasoleva võimsuse täielik integreerimine riikliku satelliitside maapealse taristu integreerimise kaudu.

Näitaja 4. Liikmesriikide telekommunikatsioonivõrkude oluliste katkestuste arv aastas, mida on vähendanud turvaline ühenduvussüsteem.

Näitaja 5. Kasutaja rahulolu turvalise ühenduvussüsteemi toimimisega.

Erieesmärk 2. Panustada küberkerksusse, kaitstes ennetavalt ja reageerivalt küber- ja elektromagnetohtude eest, ja operatiivsesse küberturvalisusesse ning integreerida Euroopa kvantsidetaristu kosmosesegment ja sellega seotud maapealne segment, et võimaldada krüptovõtmeid turvaliselt edastada.

Näitaja 1. Süsteem saab turvalisuse akrediteeringu, mis võimaldab teenustel edastada ELi salastatud teavet teataval salastatuse tasemel ja ELi liikmesriikide riiklikku salastatud teavet samaväärsel salastatuse tasemel, järgides põhimõtteid, mis on sätestatud nõukogu otsuses (2013/488/EL) ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta.

Näitaja 2. Euroopa kvantsidetaristu kosmosetaristu integreerimine kõige sobivama tehnilise lahenduse alusel.

Erieesmärk 3. Parandada ja laiendada liidu kosmoseprogrammi muude komponentide võimekust ja teenuseid.

Näitaja 1. Liidu kosmoseprogrammi muid komponente teenindavate kasulike laadungite arv.

Erieesmärk 4. Kiirendada uuenduslike ja murranguliste tehnoloogiate kasutuselevõtmist, eelkõige uue kosmosetööstuse võimendamise kaudu.

Näitaja 1. Taristu arendamises osalevate idufirmade, VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate arv.

Erieesmärk 5. Võimaldada kiire lairibaühenduse ja sujuva ühenduvuse edasist arengut kogu liidus, kõrvaldada leviaugud ja suurendada ühtekuuluvust liikmesriikide territooriumidel ning võimaldada ühenduvust strateegilist huvi pakkuvates geograafilistes piirkondades väljaspool liitu.

Näitaja 1. Äriotstarbeliste satelliitide lairibaühenduse kiirus.

Näitaja 2. Uue äriotstarbeliste satelliitside võimalike kasutajate arv ELi maapiirkondades ja strateegilist huvi pakkuvates piirkondades.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava.

Programmi juurutamiseks vajalike ülesannete täitmine eeldab järgmist:

- kontsessioonilepingu või segalepingu sõlmimine tööstusharuga, mis on välja valitud kooskõlas finantsmääruse VII jaotises nimetatud hankemenetlusega;
- süsteemi arendamine ja kasutuselevõtmine;
- liikmesriikide valitsused ja ELi institutsioonid saavad teenuseid kasutada juurdepääsuga esialgsetele riiklike teenustele 2025. aastal ning täielikule suutlikkusele 2027. aastal;
- integreeritus GOVSATCOMi keskustega 2025. aastal;
- süsteem saab turvalisuse akrediteeringu 2027. aastal, mis võimaldab teenustel edastada ELi salastatud teavet teataval salastatuse tasemel ja ELi liikmesriikide riiklikku salastatud teavet samaväärsel salastatuse tasemel, järgides põhimõtteid, mis on sätestatud nõukogu otsuses (2013/488/EL) ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta;
- vajalikud töötajad Euroopa Komisjoni jaoks, et hallata programmi ning teha eri asutuste, eelkõige ameti töö tulemuslikku järelevalvet;
- vajalikud töötajad ja eelarve ameti jaoks, et nõuetekohaselt rakendada eri meetmeid, mille eest amet on uue programmi kohaselt vastutav.

1.5.2. ELi meetme lisandväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti mõistes tähendab „ELi meetme lisandväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Programmiga tagatakse tagatud juurdepääs turvalisele satelliitsidele. See aitab kaudselt kaasa ELi julgeolekuhuvide kaitsele. Näiteks toetab see elanikkonnakaitse- ja politseijõude, avaliku julgeoleku ülesandeid täitvaid organeid, piirivalvet ja merenduskoogukondi liikmesriikides. ELi tasandil aitab see kaasa ELi ametite, näiteks Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ja Euroopa Meresõiduohutuse Ameti tööle ning suurendab elanikkonnakaitse ja humanitaarsekkumise tulemuslikkust ELis ja kogu maailmas.

Sellise ELi tasandil juhtimise korraldamine, mis võimendaks turvalisi ja katvaid satelliitsideteenuseid kõigi riiklike ja ELi julgeolekuvaldkonna osalejate jaoks, aitaks ELil tõhusamalt ja autonoomsemalt reageerida riskidele ja ohtudele alates küberrünnakutest, hübriidohtudest ja loodusõnnetustest kuni areneva turvalise riikliku satelliitside kasutusjuhtumiteni ja suureneva üleilmse vajaduseni.

ELi kosmosevaldkonna erasektoris ei ole elujõulist ärimudelit süsteemi arendamiseks ilma riigi panuseta. Investeeringud teadus- ja arendustegevusse aitavad suurendada ELi tööstussektori konkurentsivõimet.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Liidu kosmosealgatuste ja -programmide juhtimisest saadud õppetunnid

I) Avaliku ja erasektori partnerlus

Programmi Galileo käivitamisel kaaluti avaliku ja erasektori partnerluse rakendamise mudelit.

II) Juhtimine

Muude liidu kosmosealgatuste juhtimisstruktuur on näidanud, et Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet on selliste algatuste rakendamisega seotud ülesannete täitmiseks kõige sobivam ja Euroopa Kosmoseagentuur on valmis toetama arendus- ja valideerimisetappe.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Programmil on sarnased eesmärgid muude liidu programmidega, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695 loodud programmiga „Euroopa horisont“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/694 loodud programmiga „Digitaalne Euroopa“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1153 loodud Euroopa ühendamise rahastuga ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696 loodud liidu kosmoseprogrammiga.

Kuna programmil on mõju liidu ja selle liikmesriikide julgeolekule, siis ühtivad programmi eesmärgid ja põhimõtted ka Euroopa Parlamendi määrusega (EL) 2021/697 loodud Euroopa Kaitsefondi omadega.

Kuna programmi ulatus on ülemaailmne, ühtivad selle eesmärgid ja põhimõtted määrusega (EL) 2021/947 loodud naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga „Globaalne Euroopa“.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Algatust rahastatakse liidu eelarves järgmiste olemasolevate liidu programmide vahenditest, millel on käesoleva algatusega sarnased eesmärgid:

- liidu kosmoseprogramm,
- programm „Digitaalne Euroopa“,
- Euroopa ühendamise rahastu,
- Euroopa Kaitsefond,
- naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ osa „Uued probleemid ja prioriteedid“.

Osa rahastamisest tagatakse ka mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriikide 1 ja 5 vahenditega.

Programmi täiendatakse ka rahaliste vahenditega programmist „Euroopa horisont“, liidu kosmoseprogrammist ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☒ piiratud kestus

- ☒ hõlmab ajavahemikku 1.01.2023–31.12.2027;
- ☒ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2023–2027 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2023–2030;

☐ piiramatu kestus

- rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Eelarve täitmise kavandatud viisid⁵⁰

☒ Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- ☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu.

☐ Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

☒ Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☒ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeerimispankale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

⁵⁰

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

Juhtimises osalejatel on järgmised vastutusvaldkonnad.

i) Komisjon kannab kosmoseprogrammi rakendamise üldist vastutust, sealhulgas julgeoleku valdkonnas, ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas.

ii) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti (asub Prahast) vastutusalas on:

- programmi riikliku taristu toimimine;
- riikliku taristu talitluskindlus, sealhulgas riski- ja ohuanalüüs ning turvaseire;
- riiklike teenuste osutamine;
- kontsessiooni- või segalepingu haldamine;
- riiklike teenuste kasutajatega seotud aspektide üldine koordineerimine tihedas koostöös liikmesriikide, asjaomaste liidu ametite, Euroopa välisteenistuse ja muude üksustega;
- tegevus, mis on seotud programmi pakutavate teenuste kasutuselevõetuga.

iii) Euroopa Kosmoseagentuurile tehakse ELi huvide kaitset võimaldava sisemise otsustusprotsessi kohandamisel ülesandeks:

- arendus- ja valideerimistegevus rakenduslepingute raames;
- komisjonile tehniliste eksperditeadmiste pakkumine, sealhulgas programmi tehniliste aspektide ettevalmistamiseks;
- rakenduslepingute hindamine.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Algatuse järelevalve hõlmab järgmisi aspekte.

- **Rakendamine.** Taristu kasutuselevõtmine lepingupõhiste kokkulepete kohaselt. Igaks avaliku ja erasektori partnerluse taristu kasutuselevõtmise etapiks seatakse tegevuseesmärgid koos peamiste tulemusnäitajatega, mis peavad kajastuma ka lepingupõhistes kokkulepetes. Peamised tulemusnäitajad määratakse kindlaks tegevus- ja turvanõuete alusel ning nende järelevalvet teeb komisjon. Rakendusaktidega määratakse täpsemalt kindlaks nõuded teenuseportfellile, riiklike teenuste osutamisele, üldised turvanõuded ja tööprogramm.

- **Taotlemine.** Algatuse raames pakutavate teenuste tulemuslikkus ja algatuse kasutajate vajaduste areng. Mõõdetakse konkreetselt järgmiste näitajate abil:

- ülemaailmne katteala,

- teenuse kättesaadavus,

- latentsusaeg,

- kasutajate arv,

- kasutatud andmemaht (st süsteemi kasutatakse ja võimsust mõõdetakse nõuete kohaselt).

Näitajaid mõõdetakse igal aastal.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Komisjon kannab kosmoseprogrammi rakendamise eest üldist vastutust, sealhulgas julgeoleku valdkonnas, ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas.

Komisjon teeb Euroopa Kosmoseagentuurile ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametile ülesandeks panustada vastavalt arendamise ja valideerimise ning käitamise usaldusväärsesse rakendamisse. Peale selle teeb Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet riikliku taristu ja riiklike teenuste turvalisuse akrediteerimisi kooskõlas määruse (EL) 2021/696 V jaotise II peatükiga.

Makseviisid peaksid jääma samalaadseks eelmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul kasutatud makseviisidega: asutused koostavad makseprognoosi, komisjon

kontrollib selle üle (eelkõige võttes arvesse summaarseid delegeeritud eelarvevahendeid) ja maksed tehakse korrapäraselt, et anda usaldatud üksustele võimalus hanget tõhusalt hallata ja vältida vajadust rahastada seda enda vahenditest. Komisjonile jääb volitus maksed heaks kiita ja eelkõige juriidiline õigus makset vähendada, kui nõuet ja sellega seotud prognoosi peetakse ülemääraseks.

Rahalise toetuse lepingutes kindlaks määratav kontrollistrateegia tugineb eelmise mitmeaastase finantsraamistiku ja eelkõige kvartaalse aruandluse (mis hõlmab programmi-, finants- ja riskijuhtimisaruandlust) ning eri tasandi komisjonide (näiteks hankekomisjoni) ja nõupidamiste käigus saadud kogemustele. Tulevane kontrollistrateegia tugineb kõigi nende riskide kindlakstegemisele, mis võivad programmi ohustada, ja selle puhul võetakse arvesse nende suhtelist olulisust ja võimalikku mõju programmile. See kontrollisüsteem osutus tõhusaks Galileo programmi, Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemi ja Copernicuse programmi peamiste meetmete puhul, nagu on märgitud nende vahehindamistes.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Tuvastatud riskid

Tehnoloogiline risk: uusima tehnoloogia kasutamine, mida ei ole veel valideeritud ja mille tehnilised omadused arenevad pidevalt.

Tööstusrisk: taristute rajamisse ja ajakohastamisse võivad olla kaasatud paljud tööstusvaldkonna osalejad mitmes riigis ja nende tööd tuleb tõhusalt koordineerida, et jõuda usaldusväärsete ja täielikult integreeritud süsteemideni, eelkõige seoses turvalisusega.

Ajarisk: süsteemi rakendamisega viivitamine võib tähendada soodsa võimaluse kaotamist ja kaasa tuua ülekulu.

Juhtimisrisk: programmi juhtimine eeldab mitme asutuse koostööd ning tagada tuleb nõuetekohane stabiilsuse ja korraldamise määr. Arvestada tuleb ka eri osaliste, eeskätt liikmesriikide erinevaid arvamusi olulisemates küsimustes. Seetõttu tuleks kaaluda teatavate riskide, sh finants- ja turvariskide jagamist nende osaliste vahel, kellel on kõige paremad eeldused nendega toimetulekuks.

Finantsrisk: finantsrisk on seotud ebapiisava rahastamisega liikmesriikidelt ja erasektorilt. See risk on teada hankemenetluse käigus, enne kui tehakse järeldusi programmi rakendamisega seotud kulude kohta.

Sisekontroll

Kaitsetööstuse ja kosmose peadirektoraadi üldine sisekontrollisüsteem tugineb eri aruannetele, mille usaldatud üksused esitavad kord kvartalis. Neile aruannetele järgnevad sihtotstarbelised läbivaatused, millega tagatakse, et plaani on järgitud ja kõik tehnilised probleemid on lahendatud. Need läbivaatused hõlmavad programmi rakendamisega seotud riskidele vastavaid järeelmeetmeid. Peale selle teeb kaitsetööstuse ja kosmose peadirektoraat järelauditeid, et tagada usaldatud üksuste usaldusväärne finantsjuhtimine.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (makse tegemise ja programmi lõpetamise ajal)*

Programmi põhieelarvet haldavad amet ja Euroopa Kosmoseagentuur rahalise toetuse lepingute kaudu. Varasemate andmete põhjal on kõigi komisjoni usaldatud üksuste üldised kontrollikulud hinnanguliselt alla 1 % sellega seotud hallatavatest vahenditest. Rakendusasutuste kulud on eelmise perioodi andmetele tuginedes ligikaudu 5–10 %.

Eeldatav vea tekkimise risk makse tegemise ja programmi lõpetamise ajal on piiratud, võttes arvesse hankemehhanismi: komisjon delegeerib hangete rakendamise kas ametile või Euroopa Kosmoseagentuurile mitmeaastase finantsraamistiku alusel ning need asutused annavad kord kvartalis aru tegelike ja prognoositavate hangete kohta delegeeritud summade piires.

2.3. **Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed**

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Käesolevast määrusest tulenevates rahalise toetuse lepingutes, mis sõlmitakse kolmandate isikutega, nähakse ette, et komisjon või tema volitatud esindaja teeb järelevalvet ja finantskontrolli koos kontrollikoja või Euroopa Pettustevastase Ameti audititega ELi äranägemisel, vajaduse korral kohapeal.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread (vt tabel punktis 3.2).

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja eelarveridade järjekorras.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁵¹	EFTA riigid ⁵²	kandidaatriigid ⁵³	kolmanda riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	[XX.AA.AA.AA]	Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaatriigid	kolmanda riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
1	04.0301	Liigendatud	ei	ei	ei	ei
5	13.05	Liigendatud	ei	ei	ei	ei
6	14.07	Liigendatud	ei	ei	ei	ei

⁵¹ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁵² EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁵³ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Liidu turvalise ühenduvuse rahastamisallikad

3.2.1. Vahendite sihtotstarbe määramine olemasolevate programmide raames

Kosmoseprogramm	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
04.0101.03 Kosmoseprogrammi toetamine	0,900	0,550	0,300	0,300	0,300	0,300	0,450	3,100
04.0201 Galileo/Egnos	1,325							1,325
04.0203 Govsatcom/SSA	18,448	24,641	39,472	41,826	40,435	26,708	26,132	217,662
Kosmos kokku	20,673	25,191	39,772	42,126	40,735	27,008	26,582	222,087

Programmi „Euroopa horisont“ teemavaldkond „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“			86,000	86,000	86,000	86,000	86,000	430,000
--	--	--	--------	--------	--------	--------	--------	---------

NDICI „Globaalne Euroopa“					50,000	50,000	50,000	150,000
------------------------------	--	--	--	--	--------	--------	--------	---------

Sihtotstarbelised vahendid kokku	20,673	25,191	125,772	128,126	176,735	163,008	162,582	802,087
-------------------------------------	--------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

3.2.2. Liidu uue turvalise ühenduvuse programmi assigneeringute rahastamisallikas

Kosmoseprogrammi panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Galileo/EGNOSse toetamine			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050	0,900
Galileo/EGNOS					80,000	80,000	97,013	257,013
Galileo/EGNOS kokku			0,250	0,200	80,200	80,200	97,063	257,913

Euroopa ühendamise rahastu panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Digiharu				50,000	50,000	50,000	50,000	200,000

Programmi „Digitaalne Euroopa“ panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Programm „Digitaalne Euroopa“ ⁵⁴			88,000	88,000	88,000	88,000	88,000	440,000

Euroopa Kaitsefondi panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Võimekuse				51,000	61,000	71,000	85,000	268,000

⁵⁴

Eeldatavalt peamiselt küberturvalisuse osast.

arendamine								
Kaitsealane uurimistegevus				25,000	30,000	35,000	42,000	132,000
Euroopa Kaitsefond kokku				76,000	91,000	106,000	127,000	400,000

NDICI „Globaalne Euroopa“ panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
„Uued probleemid ja prioriteedid“					50,000	50,000	50,000	150,000

Varude kasutamine	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Rubriik 1			20,000	10,000	10,000	5,000	5,000	50,000
Rubriik 5			30,000	20,000	20,000	15,000	15,000	100,000
Varud kokku			50,000	30,000	30,000	20,000	20,000	150,000

PROGRAMMIDE JA VARUDE PANUSE KOKKUVÕTE

Programmide ja varude panus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Kosmos			0,250	0,200	80,200	80,200	97,063	257,913
Euroopa ühendamise rahastu				50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
Programm „Digitaalne			88,000	88,000	88,000	88,000	88,000	440,000

Euroopa ⁴								
Varude rubriik 1			20,000	10,000	10,000	5,000	5,000	50,000
Rubriigi 1 vahesumma			108,250	148,200	228,200	223,200	240,063	947,913
Euroopa Kaitsefond				76,000	91,000	106,000	127,000	400,000
Varude rubriik 5			30,000	20,000	20,000	15,000	15,000	100,000
Rubriigi 5 vahesumma			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000	500,000
Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“					50,000	50,000	50,000	150,000
Rubriigi 6 vahesumma					50,000	50,000	50,000	150,000
Liidu turvaline ühenduvus kõik kokku			138,250	244,200	389,200	394,200	432,063	1 597,913

3.2.3. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist järgmiselt:

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	01	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond – teemavaldkond 4 „Kosmos“
---	-----------	--

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKK U
04.0301 Tegevusassigneeringud: turvaline ühenduvus ⁵⁵	Kulukohustused	(1)		0	108,000	148,000	228,000	223,200	240,013		947,013
	Maksed	(2)			100,000	100,000	200,000	200,000	200,000	147,013	947,013
04.0101.03 Toetuskulud	Kulukohustused = maksed	(3)			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050		0,900
KOKKU assigneeringud rubriigi 1 programmi jaoks	Kulukohustused	=1 + 3			108,250	148,200	228,200	223,200	240,063		947,913
	Maksed	=2			100,250	100,200	200,200	200,200	200,050	147,013	947,913

⁵⁵ Sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadile kaasdelegeeritakse järgmine eelarve:

- 390 miljonit eurot (programmi „Digitaalne Euroopa“ panus) Euroopa kvantsidetaristu maaepalse segmendi teostamiseks;
- 50 miljonit eurot (programmi „Digitaalne Euroopa“ panus) kasutatakse turvalise ühenduvuse turvalise pardaarhitektuuri arendamiseks, mille osaks on kvantside, sealhulgas lingid kosmoseandmete andmevahendussüsteemiga;
- 90 miljonit eurot (Euroopa ühendamise rahastu panus) Euroopa kvantsidetaristu maaepalse osa jaoks;
- 110 miljonit eurot (Euroopa ühendamise rahastu panus) Euroopa kvantsidetaristu satelliiditaristu segmendi hangete rahastamiseks.

		+ 3									
--	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--

04 0301 Turvalise ühenduvuse eelarve panus Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti eelarvesse	Kulukohustused	(4)			-1,950	-2,850	-3,850	- 5,500	-5,850		-20,000
	Maksed	(5)			-1,950	-2,850	-3,850	- 5,500	-5,850		-20,000

					2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
KOKKU assigneeringud programmi jaoks	Kulukohustused	= 1 + 3 + 4			106,300	145,350	224,350	217,700	234,213		927,913
	Maksed	= 2 + 3 + 5			98,300	97,350	196,350	194,700	194,200	147,013	927,913

KOKKU rubriigi 1 assigneeringud	Kulukohustused	= 1 + 3			108,250	148,200	228,200	223,200	240,063		947,913
	Maksed	= 2 + 3			100,250	100,200	200,200	200,200	200,050	147,013	947,913

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	05	Julgeolek ja kaitse – teemavaldkond 13 „Kaitse“
---	----	---

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
13.0501 Tegevusassigneeringud, turvaline ühenduvus	Kulukohustused	(1)			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000		500,000
	Maksed	(2)			30,000	50,000	100,000	100,000	100,000	120,000	500,000
KOKKU assigneeringud rubriigi 5 programmi jaoks	Kulukohustused	= 1			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000		500,000
	Maksed	= 2			30,000	50,000	100,000	100,000	100,000	120,000	500,000

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	06	Naabrus ja maailm – teemavaldkond 14 „Välistegevus“
---	----	---

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
--	--	--	------	------	------	------	------	------	------	----------------------------	-------

14.07 Tegevusassigneeringud, turvaline ühenduvus	Kulukohustused	(1)					50,000	50,000	50,000		150,000
	Maksed	(2)					40,000	40,000	40,000	30,000	150,000
KOKKU assigneeringud rubriigi 6 programmi jaoks	Kulukohustused	= 1					50,000	50,000	50,000		150,000
	Maksed	= 2					40,000	40,000	40,000	30,000	150,000

KOKKU tegevusassigneeringud (kõik tegevusrubriigid, sealhulgas Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti üleviimise eelarve)	Kulukohustused	(4)			138,000	244,000	389,000	394,000	432,013		1 597,013
	Maksed	(5)			130,000	150,000	340,000	340,000	340,000	297,013	1 597,013
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused = maksed	(6)			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050		0,900
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–6 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6			138,250	244,200	389,200	394,200	432,063		1 597,913
	Maksed	= 5 + 6			130,250	150,200	340,200	340,200	340,050	297,013	1 597,913

Mitmeaastase finantsraamistiku	7	„Halduskulud“
---------------------------------------	----------	---------------

Selle punkti täitmisel tuleb kasutada haldusalaseid eelarveandmeid, mis esitatakse kõigepealt õigusakti finantsselgituse lisas (sise-eeskirja V lisa), mis laaditakse üles DECIDesse talitustevaheliseks konsulteerimiseks.

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Personalikulud			2,334	2,334	2,334	2,334	1,690	1,448		12,474
Muud halduskulud			0,343	0,343	0,343	0,343	0,343	0,343		2,058
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)		2,667	2,667	2,667	2,667	2,033	1,791		14,532

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku kõikide RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused		2,677	140,927	246,877	391,877	396,23341	433,854		1 612,445
	Maksed		2,677	132,927	152,877	342,877	342,23333	341,841	297,013	1 612,445

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Teadmiseks. Peale selle kosmoseprogrammi ja liidu turvalise ühenduvuse programmi sisaldab mitmeaastase finantsraamistiku pakett eraldi rahastamispaketti, mis on ette nähtud ELi panuse jaoks ametile, milleks on algselt 504 miljonit eurot (esitatud eelarveraal 04.1001). Täiendavalt eraldatakse 20 miljonit eurot Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti täiendava personali rahastamiseks (30 ametikohta 2027. aastal).

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Tegevusassigneeringud 04.10 01 ELi panus ametile	Kulukohustused	56,175	68,345	72,812	75,770	76,059	77,577	77,777		504,515
	Maksed	56,175	68,345	72,812	75,770	76,059	77,577	77,777		504,515
Turvalise ühenduvuse eelarve panus Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti eelarvesse	Kulukohustused			1,950	2,850	3,850	5,500	5,850		20,000
	Maksed			1,950	2,850	3,850	5,500	5,850		20,000
KOKKU Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	Kulukohustused	56,175	68,345	74,762	78,620	79,909	83,077	83,627		524,515
	Maksed	56,175	68,345	74,762	78,620	79,909	83,077	83,627		524,515

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti lisaeelarve jaguneb järgmiselt:

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Jaotis 1. Palgad	Kulukohustused			1,225	1,825	2,450	3,700	3,950		13,150
	Maksed			1,225	1,825	2,450	3,700	3,950		13,150
Jaotis 2. Muud halduskulud	Kulukohustused			0,450	0,750	1,000	1,400	1,400		5,000
	Maksed			0,450	0,750	1,000	1,400	1,400		5,000
Jaotis 3. Tegevuskulud	Kulukohustused			0,275	0,275	0,400	0,400	0,500		1,850
	Maksed			0,275	0,275	0,400	0,400	0,500		1,850
Euroopa Kosmoseprogrammi lisaeelarve kokku	Kulukohustused			1,950	2,850	3,850	5,500	5,800		20,000
	Maksed			1,950	2,850	3,850	5,500	5,800		20,000

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti tööjõuvajadus 2021–2027 (töötajate arv)

<u>Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti esialgne personal vastavalt kosmosemäärusele</u>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ajutised töötajad (AD)	189	229	249	249	249	249	249
Ajutised töötajad (AST)	2	2	2	2	2	2	2
Lepingulised töötajad	34	34	34	34	34	34	34
Riikide lähetatud ekspertid	13	14	14	14	16	16	16

KOKKU	238	279	299	299	301	301	301
--------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

<u>Euroopa Liidu</u> <u>Kosmoseprogrammi</u> <u>Ametile taotletud</u> <u>lisatöötajad</u>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ajutised töötajad (AD)	0	0	5	8	10	15	15
Ajutised töötajad (AST)	0	0	0	0	0	0	0
Lepingulised töötajad	0	0	4	5	7	10	12
Riikide lähetatud ekspertid	0	0	1	1	2	3	3
KOKKU	0	0	10	14	19	28	30

KOKKU Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti personal	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ajutised töötajad (AD)	189	229	254	257	259	264	264

Ajutised töötajad (AST)	2	2	2	2	2	2	2
Lepingulised töötajad	34	34	38	39	41	44	46
Riikide lähetatud eksperdid	13	14	15	15	18	19	19
KOKKU	238	279	309	313	320	329	331

Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti 30 täiendavat ametikohta on seotud riikliku taristu käitamisega ja riiklike teenuste osutamisega, sealhulgas seonduvate lepingute haldamisega, riikliku taristu ja teenuste turvalisuse akrediteerimisega ning riiklike teenuste kasutajatega seotud aspektide üldise koordineerimisega.

3.2.4. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKK U
-------	------	------	------	------	------	------	------	-----------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Personalikulud		2,334	2,334	2,334	2,334	1,690	1,448	12,474
Muud halduskulud		0,343	0,343	0,343	0,343	0,343	0,343	2,058
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 vahesumma		2,677	2,677	2,677	2,677	2,033	1,791	14,532

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud								
Personalikulud								
Muud halduskulud (endised BA read)			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050	0,900
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050	0,900

KOKKU		2,677	2,927	2,877	2,877	2,233	1,841	15,432
-------	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse peadirektoraadi poolt meetme haldamiseks juba eraldatud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nende lisaassigneeringutega, mis antakse peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.4.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist. mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

Aasta		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• <u>Kaitsetööstuse ja kosmose peadirektoraadi</u> ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
Peakorterites ja komisjoni esindustes			11	11	11	11	8	7
Delegatsioonid								
Uuringud								
• Koosseisuvälised töötajad (täistööajale taandatud töötajate arv) - lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riigi lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides <u>kaitsetööstuse ja kosmose peadirektoraadi jaoks</u> Rubriik 7								
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorterites		7	7	7	7	5	4
	- delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest	- peakorterites							
	- delegatsioonides							
Uuringud								
Muu (täpsustada)								
KOKKU			18	18	18	18	13	11

Personalivajadused kaetakse meedet juba haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamisega peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	11 töötajat (täistööajale taandatuna) tegevuse alustamiseks (2027. aastaks väheneb seitsmele), et tagada avaliku ja erasektori partnerluse juhtimine ning tegevuse operatiiv-, finants- ja õiguslik järelevalve.
Koosseisuvälised töötajad	7 töötajat (täistööajale taandatuna) tegevuse alustamiseks: kolm lepingulist töötajat ja neli riigi lähetatud eksperti (2027. aastaks väheneb neljale: üks lepinguline töötaja ja kolm riigi lähetatud eksperti), et tagada avaliku ja erasektori partnerluse juhtimine ja tegevuse operatiivseire.

3.2.5. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu

Rubriigid 1, 5 ja 6. Täpsemalt vt punkt 3.2.

- ☒ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomases rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruuses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu

Rubriikide 1 ja 5 varud. Täpsemalt vt punkt 3.2.

- ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

Selgitage vajadust, osutades asjaomastele rubriikidele, eelarveridadele ja summadele.

3.2.6. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☐ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☒ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
Euroopa Kosmoseagentuur ja/või liikmesriigid	kinnitamisel	kinnitamisel	kinnitamisel	kinnitamisel	kinnitamisel	kinnitamisel
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU						

Euroopa Kosmoseagentuur ja/või liikmesriigid kinnitavad hiljem oma osalemist sellises tegevuses.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

Miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma).

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁵⁶						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbelise tulu puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid see mõjutab.

[...]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[...]

⁵⁶ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.